

euskara ikasten ari garenon aldizkaria

HABE

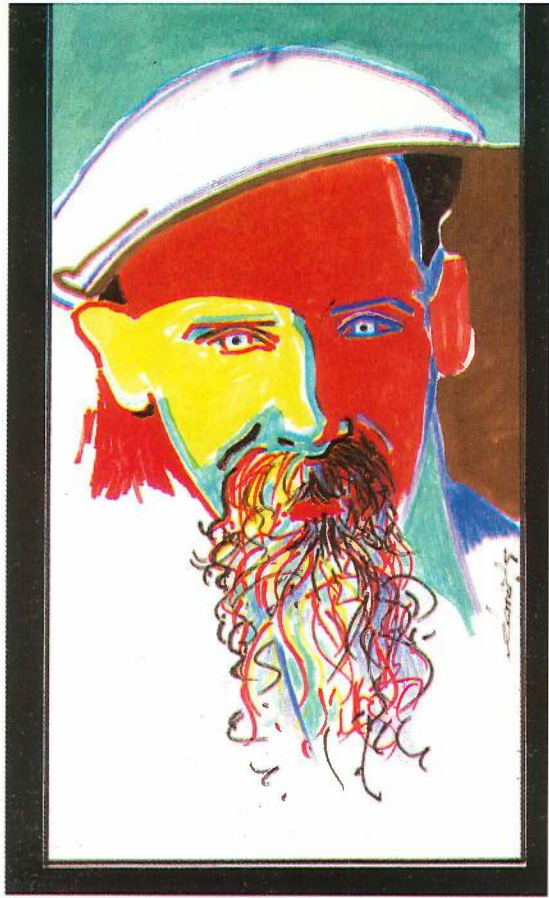
122. zenb.

1988.eko urtarilaren 1ekoa

210 pta. (B.E.Z. barne)

- **JOSU ZABALETA: "ITZULPENAK BADU BERE LEKUA HIZKUNTZ IRAKASKUNTZAN"**
- **Euskal eskola publikora bidean (I)**
- **Iluntasunean, pantaila haundiari so**

KOLDO

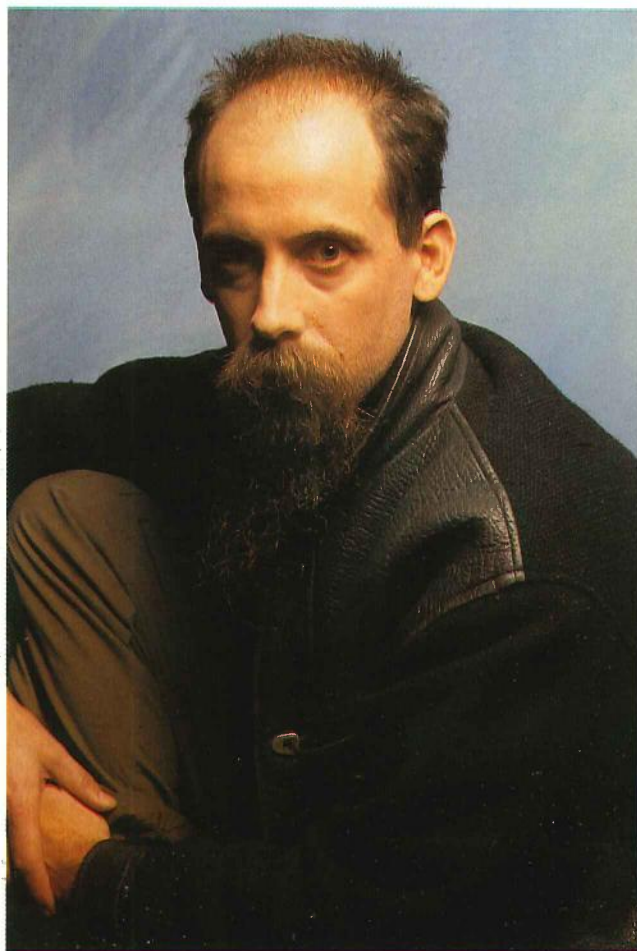
AGINAGALDE

IKUSMIRAN

☉ **K**oldo Aginagalde. 33 urte. Zumaiarra... "baina beste leku askotakoa ere bai". Irakasle, kazetari, bideo eta komiki-gidoilari... eta orain, gazteentzako "HI HEU" saioaren zuzendaria ETBn. Joan den urrian hasi zen saio berri hau telebistan. Hori baino lehen, bazen gazteentzako beste programa bat, "Gaztexpress". Biak gazteentzat izanik, arras ezberdinak dira hura eta hau. "Naturaltasuna eta **bapatekotasuna** lortu nahi dugu, **nola edo hala**. Aurkezleak badaude baina horien eginkizuna elkarrizketari hasiera ematea besterik ez da. Beraiek ere gazteak dira eta, gonbidatuak bezala, elkarrizketan eta gaietan erabat sartzea nahi dugu. Bestalde, dekoratuaren elementu plastikoak ahalik eta gehien erabiltzen ditugu. Koloreek, hitzak eta irudiak batera joan behar dute. Egoera larriak baldin badira, diren bezala azalduz eta beti bizitzari berari garrantzia emanaz" —dio Koldok **hitz-jario** etengabe.

Guztira 48 saio egiteko agindua dute. "Baina ez gara berrogeitazortzigarrenean pentsatzen ari. Astero-astero hurbilen daukagun saioan **murgiltzen** gara. Ez dugu berotasunik, intentsitaterik galdu nahi. Eta horretarako ezinbestekoa da jendearen laguntza. Hau garbi utzi nahi dut: edozein motatako informazioa jasoko dugu hemen. Ahalik eta mezurik zabalenak eskeini nahi ditugu, inolako zentsurarik gabe. Edozein berri-mota jasotzeko prest gaude. Mezu unibertsalak eman nahi ditugu irudiekin. Irudien estetika landu, euskaraz dakiten eta ez dakitenen gazteei begira, denok ulertuko duten zerbait erakustea da gure helburua".

Saio honekin hasi aurretik, hamaika saltsatan ibilia da Koldo: irakaskuntzarako bideoak egin ditu, bideo-klip eta komikietako gidoiak, "Ondarru telebista" sortu zuen, kazetaria, irakaslea... "Hamar urte egin nituen irakaskuntzan, baina azkenean utzi-egin nuen. Irakaskuntzak ez du gaur egun kaleko benetako giroarekin inolako loturarik eta, hortaz, beste gauza batzuk egiten hasi nintzen". ●

ARGAZKIA: J.M. ZABALA

BAPATEKOTASUN.—Bapateko + TASUN. Era berean: zuhurtasun, berotasun, askatasun. Espontaneidad.
NOLA EDO HALA.—Era batera edo bestera. De la manera que sea.
HITZ-JARIO.—Fluidez.
MURGILDU.—Buru-belarri sartu. Meterse de lleno.

AZALA: J.M. Zabala

HAUXE DUGU

6

JOSU ZABALETA:
"ITZULPENAK BADU BERE LEKUA
HIZKUNTZ IRAKASKUNTZAN"

Itzulpenaren munduaz hizketan aritu zaigu
SENEZ aldizkariaren zuzendari eta Martute-
neko Itzultzaile Eskolako irakaslea.

18

EUSKAL ESKOLA PUBLIKORA
BIDEAN (I)

Ale honetan ikastolen auziari buruzko erre-
portai saila zabaldu dugu: historia, eritziak
eta abar azalduko dira erreportaia hauetan.

Europa osoan gero eta jende gutxiago joaten
da zinera, eta horrelaxe gertatzen da gure he-
rrian ere. Dene dela, agintariak aurtan ere joe-
ra horren kontra borrokatzeko asmotan dira.

21

ILUNPEAN, PANTAILA
HAUNDIARI SO

Aurtengo urtetik aurrera seguruenik estatu
espainoleko haur jaioberri askok amaren abi-
zena eramango dute aitarenaren aurretik.

26

ABIZENA ERE AUZITAN

16

BILBOKO NAZIOARTEKO ZINE
DOKUMENTAL ETA LABURMETRAIAREN
LEHIAKETA.

20/29

DURANGOKO AZOKAN AURKEZTUTAKO
DISKO ETA LIBURUAK.

30

ESKIAN, MALDAN BEHERA.

36

ZOKOMIRAN: JOXEMARI IRIONDO.

HABE

HABE, Euskara ikasten ari
garenon aldizkari mailakatua.
ARGITARATZAILEA:
Helduen Alfabetatze eta Berreuskaldun-
tzerako Erakundea.
© Autonomi Elkargoko Administrazio
Orokorra. HABE.
Idazketa Batzordea: Iñaki Ugalde
Pello Esnal
Gurutx Larrañaga
Boni Urkizu

Erredazioa: Beatriz Azpiri
Asis Eizmendi
Iñaki Iñurrieta
Idoia Santamaria
Mailakatzaillea: Lourdes Elozegi
Marrazkigilea: Enrike Larrarte
Idazkaria: Goretti Amundarain
Moldaketa eta eraketa:
Estudios Gráficos ZURE, S.A.
P. Larramendi, 2
48012 - BILBO
Legezko Gordailua:
BI. 2251/81
ISSN 0212-677X

HABE

HARPIDETZA-ORRIA

euskara ikasten
ari garenon aldizkaria

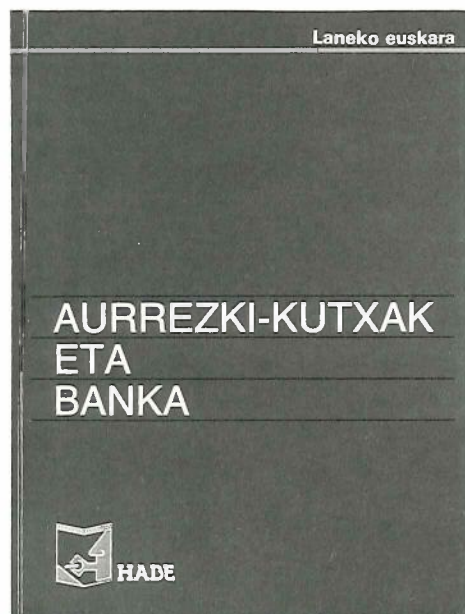
Helbide honetara bidali behar da:

HABE aldizkaria

Reina Regente, 2-1. - 20003

DONOSTIA

Izen-deiturak: Zenbakia:
Kalea: Probintzia:
Herrria: HABE aldizkaria jaso nahi dut etxean. (Urtean hogei 3.000 pezeta).
Honela ordainduko dut: Kontu korronte bidez.
Hauxe da: Bankua edo Aurrezki-Kutxa
Sukurtsala
Zenbakia:

AURREZKI-KUTXAK ETA BANKA. LANEKO EUSKARA

③ “Laneko euskara” izeneko sailaren bigarren liburua, ELHUYAREK egindako “Aurrezki-Kutxak eta banka” izeneko, argitaratu du HABE.

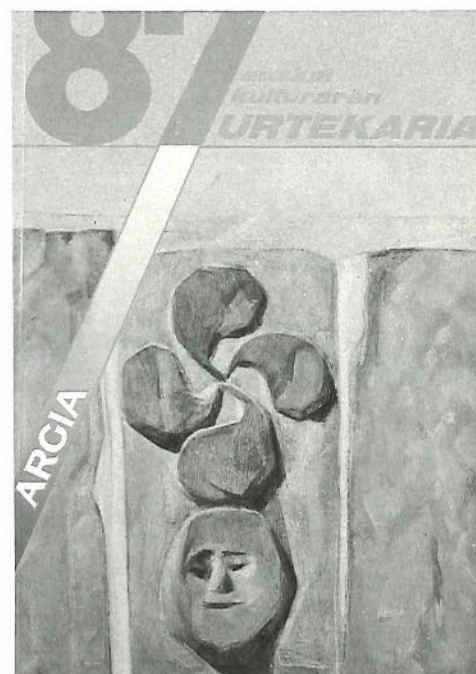
Ekonomi **iharduerarekin** lotutako **biziguneak** euskararentzat irabazteak **berebiziko** garrantzia du euskararen normalizazio-bidean, egileen ustez. Hori dela eta, **ezinbestekotzat jotzen** da espezialitate honetako profesionalen hizkuntz trebakuntza, eta hauxe da liburu honen helburua.

Liburu honetan bi atal bereiz daitezke: lehenengoan finantz erakundeetako edozein langilek eta are edozein bezerok esku artean izan ohi dituen gaiak agertzen dira (txekek, aurrezki-libretak, kutxazain automatikoak, kontu korronteak etab.), bigarrenean, aldiz, zenbait lan-eremu espezializatuagotarako gaiak aurki daitezke. ●

IHARDUERA.—Ihardu (n) + -era, ekitaldia. Aktividad. -ERA atzizkiak euskaraz esanahi ezberdinak har ditzake:

- Gauzen forma adierazten du: Luzera.
- Aditzei lotuta, ekintza edo modua adierazten du: Ibilera, etorrera.
- “Hizkuntza” adierazteko: Italiara, arabiera.

BIZIGUNE.—Bizi + -gune. -Gune atzizkiak “lekua” adierazten du euskaraz: Berdegune, Geldiune... Espacio.

“ARGIA”REN URTEKARIA

② Urtero bezala, “Argiak”k Durangoko Azokan bere urtekaria atera zuen salgai, 1987. urteko kultur arloko nondik norakoa azaltzen duten artikulua eskainiz.

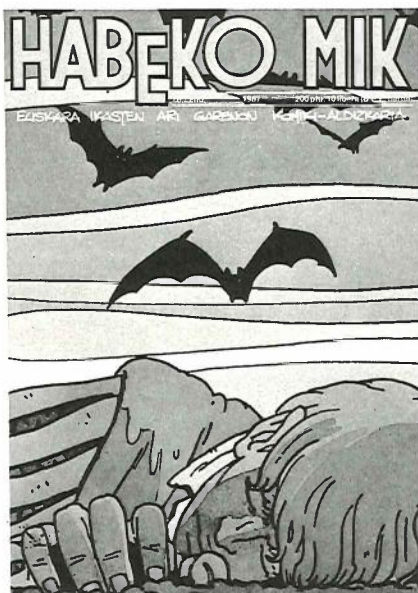
Sarrera ondoren, urtekaria, “urteko pertsonaiak” aipatuz, hasten da. Gero, Koldo Mitxelena eta Txillardegiri egindako elkarrizketak azaltzen ditu. “Sailez Sail” **deritzan** arloan, euskaldun- Alfabetatzea, Eskola, Ikastolak, Unibertsitatea, Euskara eta prentsa, Telebista eta Euskara, Irratia, Euskararen normalizazioa, Artea, Antzerkia, Literatura, Bertsolaritza, Zinea, Liburugintza eta Musikaz ari da. Azkenik, hiru dossier eta Euskal Kulturaren agenda. Hiru dossier hauek honakoak dira: “Nafarroan euskal kultura burua jaso nahian”, “Arturoren begietan” (argazkiak) eta “Euskal Prentsak 100 urte bete ditu”.

Euskal kulturari dagokionean, 1988. urte berri honen hasieran non gauden jakiteko, “Argia”ren urtekariak oso informazio egokia eskaintzen du, dudarik gabe. ●

BEREBIZIKO.—Egundoko, sekulako. Enorme.

EZINBESTEKOTZAT JO.—Ezinbesteko + -tzat, nahitaezkozat. Euskaraz, -TZAT atzizkia izenei eranstea, “tomar por” bezala itzul daiteke. Considerar imprescindible. Era berean: Semetzat, mailutzat.

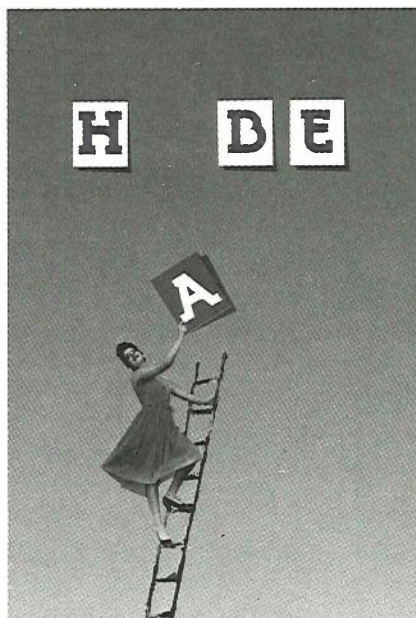
DERITZAN.—Eritzi aditzaren forma trinkoa. Denominar.

HABEKO MIK

② Klean da iada HABEKO MIKen 28. alea. Beti bezala, kolore nahiz zuribel-tzezko komikiak eskeintzen dizkigu oraingo honetan ere, estilo eta autore desberdinen lanak: I. Martínez, J.C. Nazabal, R. Arozena, C. Patiño, J. Ibarrola, Harriet eta Mata, R. Bergado, E. Fdez. de Pinedo, F. Torrecilla eta Oñateren lanak, hain zuzen.

Erdiko orrialdeetan, B. Urkizu eta E. Larrarteren "Hotsen grafia" saila, komikietan ager daitezkeen hotsak nola idatzi erakusten duena, komikizaleon aldizkaria izatez gain, Euskara ikasten ari garen komiki-aldizkaria bait da. ●

1988.EKO EGUTEGIA

② Aurten ere, urtero bezala, HABEK egutegi bat argitaratu du. Egutegi hau bi neurritan aurkituko duzu, bata txikia, poltsikoan eramateko modukoa eta bestea haundia, hormetan zintzilikatzen diren horietakoa. Beraz, badakizu, behar-beharrezkoak dituzu egutegi hauek: bata beti zeurekin eramateko eta bestea zeure langelan, logelan edo salan eskegitzeko. Horrela HABEK esango dizu beti zein egun den. ●

EUSKAITZ TALDEA

② Bilboko Otxarkoagako Auzo Etxean, talde kultural bat sortu da euskara eta euskal kultura berreskuratu eta euskaraz bizitzeko asmoz.

Antolatzen dituzten ekintzen artean, euskara-eguna, euskal eskolaren eguna eta euskal aste kulturala daude. Baina, **tamalez**, bidali diguten eskutitzean ez da egun hauek noiz ospatzen diren berri ematen.

Ekintza hauez gain irratsaio bat ere ematen dute, baita hamabostero aldizkari bat atera ere.

Iniziatiba hau Otxarkoaga **berreuskalduntzearen mesedetan** izango delakoan gaude. ●

TAMALEZ. —Zoritarrez. Desgraciadamente. **BERREUSKALDUNTZEAREN MESEDETAN.** —En provecho del proceso de euskaldunización. Egitura -(a)ren mesedetan da. Era berean: lanaren mesedetan, gure mesedetan...

IZANGO DELAKOAN EGON. —Creer que..., esperar que...

JOSU ZABALE

"ITZULPENAK BA

HIZKUNTZ IRAKA

☪ Josu Zabaletak liburugintzan eta batez ere itzulpen-lanetan jardun du azken urteotan. Duela hamar-hamaika urte hasi zen HORDAGO argitaletxean. **Ekinbide** interesgarriak **jorratu** zituen argital-etxeak lehen urteetan: euskara errazeko liburuak, euskal klasikoak, haur-literatura,... Garai horietan itzulpenetan buru-belarri sartuta zegoen jadanik Josu, itzultzaileen lanak zuzentzen. Halako batean HORDAGOk neurri txikiagotara bildu behar izan zuen, eta orduan argitaletxea utzi eta Itzultzaile Eskolako lanera eman zen Josu **bete-bete**an. 1980 urtean sortu zen Itzultzaile Eskola Donostiako Martutenen, eta, larrialditik inoiz atera ez bada ere, egun arte behintzat iraun du. Irakasle-lanaz aparte, SENEZ aldizkariaren zuzendaria da. Hain zuzen, SENEZen azken aleak, **bikoitza** bera, bultzatu gaitu Josurengana. Lan irakurgarri gizenduta azaldu da, eta merezi du jendeak ezagutzea, ez itzultzaile-lanetan ari direnek bakarrik.

GALDERA.—SENEZen zenbaki bi-koitz honetan itzulpenaren erreibindikazioa egiten duzue. Hizkuntz irakaskuntzan azken urteotan **ukatu** zaien lekua eskatzera eta **aldarrikatzera** al zatozte?

ERANTZUNA.—Frantziako bi jakituen lanak ematen ditugu ale honetan. Ladmiral eta Besse-renak. Frantzian itzulpena hizkuntza modernoan irakaskuntzan erabiltzea legez debekatua egon da. Ondorioz, teorikoek **gogoeta** zorrotza egin behar izan dute horri buelta emateko. Eta itzulpenak zein leku daukan hizkuntz irakaskuntzan planteatu dute. Guk ere, geure aldetik, zerbait egin genuen, eta harremanetan jarri ginen haiekin. Jakina, horiek beren egoeratik abiatuz egin dituzte beren planteamen-
duak. Ladmiral, esate baterako, alemanezko irakaslea da, eta aldi berean itzultzailea. Frantsesek alemana ikasterakoan, alemanaren **ñabardurak** harra-
patzeko, ezaguera zehatz eta **doia** iriste-

ko, alemanetik frantseserako itzulpena proposatu du. Maila horretan ez dagoela eta itzulpenaren mekanismoak dituen beste **iharduerarik**. Ladmiral honek esan digu, halaber, ea nola ez dugun geuk gehiago teorizatzen Euskal Herrian, European beste inon ez dagoen laborategia daukagula eta. Alegia, herri honek ikaragarritzko enpresa daukala hizkuntz irakaskuntzan. Pentsa zenbat milaka pertsona dabilen hemen euskara ikasten eta irakasten. European beste inon gertatzen ez den proportzioan.

Gure egoera desberdina da, jakina. Hemen, euskaraz dakien guztiak erdaraz daki. Hemen euskaldunek bi hizkuntzatan behintzat hitz egin behar izaten dute batera, oso azkar saltatuz hizkuntza batetik bestera. Pertsona berberarekin, segun eta zein gaiz edo zein egoeratan, espainolez eta euskaraz aritzen zara maiz. Edota koadrilan, batzuetan euskaraz eta besteetan erdaraz. Edota euskaraz ari

**EUSKAL HERRIAN EUROPAN
BESTE INON EZ DAGOEN
HIZKUNTZ LABORATEGIA
DAUKAGU.**

zara agian eta aldi berean erdararen erabilera pasiboa duzu, egunkaria irakurtzen ari zarela... Oso mugimendu azkarra da batetik bestera.

G.—Gure egoera soziolinguistiko bereziak nahitaez agertu behar. Ba al du zerikusirik horrek itzulpenarekin?

E.—Izango ez du ba! Hemen jendeak oso trebakuntza berezia behar du, horrela esan diogu Ladmirali ere. Gure egoeran oso erraza bait da interferentziak gertatzea. Frantses bati, alemana ikasi

EKINBIDE.—Ekin+ -bide. Era berean: ikasbide, sendabide, zerubide... Iniciativa.
JORRATU.—Zabaltu, burutu, impulsar.
BETE-BETEAN.—Erabat. Del todo.
BIKOITZA.—Doble.
UKATU.—Kendu. Negar.

ALDARRIKATU.—Eskatu. Reivindicar.
GOGOETA.—Erreflexio. Reflexión.
NABARDURA.—Nabar+ -DURA. NABAR.-Matizado. Ñabardura.-matiz. Era berean: erredura, kutsadura, ebakidura...
DOI.—Zehatza. Preciso.

IHARDUERA.—Ihardu(n)+ -era. ekitaldia. Procedimiento. -ERA atzizkiak euskaraz esanahi ezberdinak har ditzake: Gauzen forma adierazten du: Luzera; aditzei lotuta, ekintza edo modua adierazten du: ibilera. etorrera: "hizkuntza" adierazteko: italiara, arabiera.

ETA: ADU BERE LEKUA ASKUNTZAN".

ARGAZKIAK: L. OTAEGI

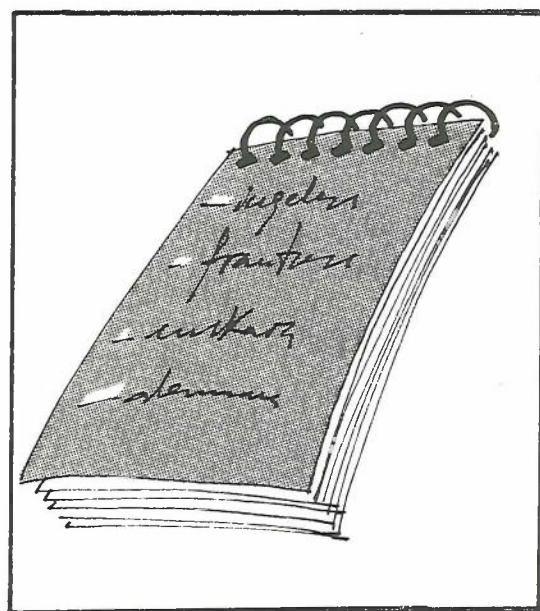

"Literaturan lehen balioa testuaren arrotasuna da. Eta itzulpenean arrotasun hori gorde egin behar da".

HIZKUNTZ KONPARAKETAN
ETA BATETIK BESTERAKO
ALDAKETAN TREBATU BEHAR
LUKE HEMEN JENDEAK.

arren, ez zaio frantsesa aldatuko, bere ingurunean frantsea oso **finko** daukala-ko. Hemen, ordea, ingurune guztia dago erdaraz, ez dago **gune** monolinguerik

euskaraz, eta euskara aise alda daiteke interferentzien kausaz. Eta interferentzien boltsa sozial batzuk ari dira gertatzen, batez ere mota batekoak. Euskaraz badago oso interferentzia arriskutsu bat, **agerikoa** ez dena. Euskaraz zer ahazten da? Hori da arazoa. Inguruan erdara asko erabiltzeak zer ahaztarazten dio euskaldun-multzoari? Bada, erdararen antzik ez daukana edo antz gehiegi daukana. Oso ageriko interferentziak ez dira arriskutsuenak, nabarmen geratzen bait dira eta berehala zuzentzen. Euskararen limatze eta jate hau da **hondagarria**.

Hori gerta ez dadin, itzulpenak badauka mekanismo bat, bi hizkuntzak aldi berean oso konsziente edukitzea; eta bien arteko konparagarritasuna lantzen da horrela. Hortik iritsi daiteke uneoro edo askotan behintzat saialdi batzuk egin eta trebakuntza bat edukitzera, bi hizkuntzak, zein bere autonomia, antz eta desberdintasunekin, mantentzeko.

G.-Egoera irakaskuntza **arautuan** izango da batez ere larria, ez? Gaur egun ikasleek hiru hizkuntza ikasten dituzte OHOn edo BBBn. Hiru hizkuntza horien arteko erlazioak eta interferentziak ez dira nolanahikoak izango...

E.-Horregatik diot trebakuntza beharko litzatekeela, eskolak egoera horren aldatzaile izan nahi badu. SENEZ ►

FINKO.—Sendo, tinko. Afianzado.
GUNE.—Leku, toki. Núcleo, espacio.
AISE.—Erraz.

AGERIKO.—Azalekoa. Que no se nota a primera vista.

HONDAGARRI.—Honda(tu)+-garri, kaltegarria. Era berean: ikusgarri, erakusgarri, pozgarri. Perjudicial.
ARAUTU.—Reglamentar, regular.

"Dibulgaziozko itzulpenetan, redaktore ona eta irakurle ona konbinatuz gero itzultzaile ona ateratzen da".

honetan planteatzen dena, hain zuzen, zera da: ez ote diren hartu behar hizkuntza guztiak batera irakasteko momentuak. Eta konparaketan eta batetik besterako aldaketan trebatu. Hemen ez bait dago oinarri soziolinguistiko euskaldun huts bat, Frantzia frantsesa dagoen bezala, eta oinarri soziolinguistiko desberdinari ariketa-modu desberdinak dagozkio.

G.-Helduen euskalduntze-bideei ere zuzentzen diezu, beraz, zeure kritika.

E.-Guk diogun hau ez da inon kontutan hartu, ez da eztabaidatu, eta sartu egin behar da. Eta beste leku batzuetan baino egoera hobea dugu esperimentatzeko, ikaragarritzko laborategia dauka-gu, Ladmiralek esaten zuen bezala.

ITZULTZAILEAK

G.-Hizkuntz irakaskuntzatik alden-duz, zeintzu dira, zure ustez, itzultzailearen egitekoak?

E.-Norbaitek esan bezala, itzultzailearena joan-etorritzko bidaia da. Kontua ez da bakarrik euskarara itzultzea, euskarak balio dezake geu kanpora joateko ere. Ea esplikatzen naizen, ez itzulpenak euskaldunari munduan euskaraz **eroso** egoteko modua eman behar lioke. Euskaraz eroso aurkitu munduan, horixe da kontua. XVIII mendean frantsesek eta alemanek bi joera, oso kontrajarriak, zitu-zen itzulpenei buruz. Frantsesek dena frantsestu egiten zuten, ez bakarrik frantseseratu. Alemanak, aldiz, oso itzulpen zehatzak ari ziren egiten, eta horri eskerrak, lekuz aldatu gabe **bidaia**raz-

ten zioten irakurleari, kanpoko edukietara ateratzen zuten. Alemandu gabe, alemaneratu egiten zuten. Nere ustez, itzulpenaren paperak hori izan behar luke.

G.-Zertan dira gure itzulpen-maila eta ahalmenak?

E.-Nik uste dut gaur egun itzulpen-ahalmen handia daukagula, baina ez dela behar bezala bideratzen. Komunikabideek berek bideratzen dute itzulitakoa; Administrazioak ere bai. Baina liburuzko itzulpenetan ez da horrelakorik gertatzen, eta hor gaitasun handia dago. Non **atzematen** zaio? Orixe Sarirako **egitasm**o asko aurkeztu dira; bestalde, badakit hainbat liburu daudela itzulita etxean, itzultzaileari gogoak eman diolako, baina argia ikusteko biderik gabe. Zeren eta zer argitaratzen dute argitaletxeek? Haur-literaturako itzulpenak batez ere, hor badiarelako kanale batzuk irakurleagoana iristeko: irakasleak gomendatu, haurrek erosi, ... Beste hainbat alor jorratu gabe dago, editorialeek zailantza egiten dutelako salduko ote den. Esate baterako, **jakituri** ondare bat jasoko duten bildumak: astronomia, geografia, natur zientziak, ... Daudenak, arrakasta baino meritu gehiagorekin. Editorialeek ez dute guzti horren oinarri izango den irakurleagoa sortzeko ahaleginik egin.

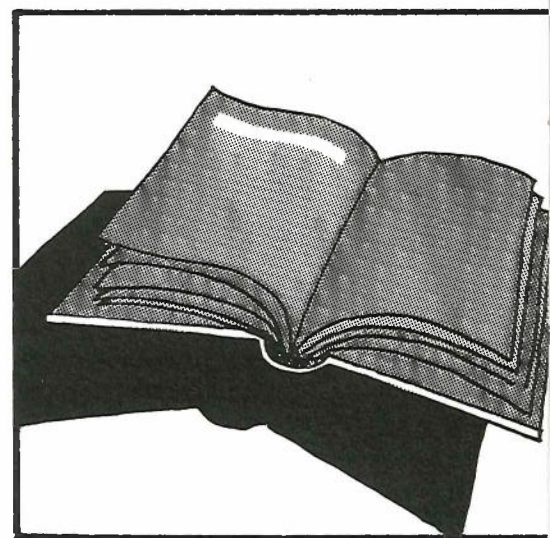
G.-Eta kalitateaz zer esan daiteke?

E.-Kalitateari dagokionez, maila desberdinetako arazoak daude. Hasteko, bereizi behar dira itzulpen pragmatiko dibulgatiboak eta itzulpen literarioak. Dibulgaziozko itzulpenetan, redaktore ona eta irakurle ona konbinatuz gero itzultzaile ona ateratzen da. Hor hizkuntza

**LIBURU ITZULPENETAN
GAITASUN HANDIA DAGO,
BAINA EZ DA BEHAR BEZALA
BIDERATZEN.**

erraz eta arina behar da, edukinak transmititzeko trabarik izango ez duena. Era idealean, telepati prozesua bezalakoa behar du izan horrek. Eta alor honetan lan egiteko jende-pila bat dago momentu honetan, gai direnak.

Literatur itzulpeni dagokienez, abiapuntua kontrakoa da. Literaturan lehen balioa testuaren **arroztasuna** da, jatorrizko hizkuntzan ere testua arrotz gertatzea. Eta itzulpenean arrotzasun hori zaindu egin behar da. Lehen maila informazioa hizkuntza batetik bestera osorik ematea da. Honetan, esan daiteke Orixeren etapa pasatu dugula. Gaur informazioa zehatz ematen dute itzulpenek. Alegia, testuen irakurketa on samarra egiten da. Arazoak, dena den, beste nonbait agertzen dira: hizkuntza ereduari buruz dagoen aperzepzioa, adibidez, edo gramatikalismoaren kausaz erritmoa galtzea, edo erregistro arazoak, ... Nik batez ere mikroestilistikan ikusten ditut problemak. Oraindik teorizatu gabe daude, baina, seguru asko, badago konzienteak direnak soluzionatzeko gaitasuna. Teorizatu ez direlako, teorizazioa iritsi ez delako, denborarik ematen ez delako. Hor bai inbertitu beharko litza-tekeela dirua eta denbora. Gobernuak

EROSO.—Lasai, arazorik gabe. Cómodo.
BIDAIARAZI.—Bidai+-arazi. Era berean: Joan arazi, esan arazi, galerazi... Hacer viajar.

ATZEMAN.—Nabaritu, nabarmendu. Notar-se(le).
EGITASMO.—Egitaraua, lana. Programa, obra.

JAKITURIA.—Sabiduria.
ARROZTASUN.—Arro(t)z+-tasun.
ARROTZ.—Kanpotarra. Era berean: Askatasun, berotasun, zuhurtasun ... Calidad de extranjero.

jakin behar luke zeintzu diren problemak eta gero bere lekuan jarri. Guzti hau prozesu kolektiboa da, jakina, baina, hori bertutuz gero, denbora gutxian aurrera-kada handia egingo litzateke.

G.—*Beti aipatu ohi da itzulpen-politikarena. Argitaletxeek eta ba al dute erizpide finkorik?*

E.—Nik uste dut bi helburu nagusi daudela. Bat, irakurleagoa sortu, irakas-kuntzatik datorren jendearen artean; eta bestea, mundu bat sortu, jakituriatzko unibertsoa sortu euskaraz. Hortik baldintza batzuk ateratzen dira, komertzialak eta hizkuntzazkoak. Beharbada, oso luzeak ez diren testuei lehentasuna ematea da bat. Beste bat, liburu **balioaniztunak** izatea, literatur, filosofi eta psikologi alderdietatik hartzeko modukoak. Hizkuntzari dagokionez, beste baldintza bat oso testu barrokoak ez itzultzea litzateke; beharbada gaur egun errazagoa da literatura konzeptualagoa itzultzea: Kundera, Calvino, Böll, ... ez dira Joyceren "Ulysses" bezain zailak, adibidez. Gaztelaniaz ez dauden liburuak euskaratu behar direla? Hori bigarren mailako faktorea da gaur egun, nik uste.

ETBn HIZKUNTZ ZUZENTZAILE TALDE BATEK MARABILAK EGIN DITZAKE OSO DENBORA GUTXIAN.

ETBko HIZKUNTZ ARAZOAK

G.—*Liburuetatik aldenduz, zer iritzi daukazu ETBko telesailaz, interpretaritzaz eta abarrez?*

E.—Arazo asko daude hor. Batetik, organizazioarena, organizazio-faltarena. Telesailen kasuan, adibidez, bikoizte-prozesuaren zama izugarria da: batek itzuli, beste batek doitu, hurrengoak esaldi bat luzatu, ... Ez dakit nolako itzulpenak egiten diren, baina kasurik onean ere, katea horrek edozein desitxura dezake. Egia da entzuten direnak belarri-ara ostikadak bezala etortzen zaizkizula.

Informatiboei dagokienez, oso interferentzia handiak daude. Hor, zuzentzaile-talde batek —zuzentzaile bakar batek ez, hura gaiztoa da beti— marabilak egin ditzake. Ez bait dira distorsio asko, maiz

"Itzultzailearena joan-etorritzko bidaia da".

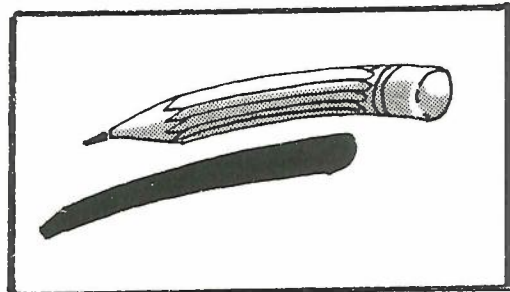
errepikatu arren. Lan askorik gabe, beharaxe iritsi daiteke korrekzio batera. Dena den, zenbait presentadore inpresentableak dira. Badaude akats tipikoak, "zerbait gertatu delaren susmoa" eta horrelakoak. Hori pertsona bati behin esatea nahikoa da zuzentzeko. Erosio-modu hau gero eta handiagoa izango da, neurriak hartzen ez badira.

G.—*Eta aldi bereko itzultzaileak, interpretariak, zer iruditzen zaizkizu?*

E.—Politika bezala ongi dagoela deritzot, horrek posible egiten du ETBra askoz jende gehiago eramatea, nahiz gaztelaniaz mintzatu. Maila? Izan duten entrenamendurako, nik uste nahiko maila ona eman dutela. Dena den, interpretariak **arituaren poderioz** hartuko dute segurtasuna. Eta hainbesteko lanik ez badago, ariketa bereziak egin beharko litzukete. Ordainduta, jakina. Oraingoei tranpatxoak, ofizioa hartzea falta zaie, "hain zuzen ere", "zeren eta", "alegia" eta horrelakoak sartzea tarteguneetan ... Besterik ez bada ere zarata atera behar da.

EUSKAL HERRIKO ITZULTZAILEEN ELKARTEA

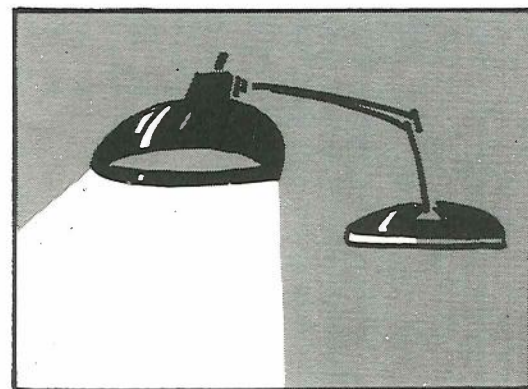
G.—*Zertan da Itzultzaileen Elkartea? Orain urte betetsu sortu zen, eta zu izan zinen sortzaileetako bat.*

E.—Legeztatze-arazoekin ibili gara oraintsu arte. Madrileko Barne-Ministeritzara bidali genituen eskabidea eta estatutuak. Zenbait aldaketa egin behar zirela, oporrak tartean tokatu zirela, ... Egun hauetako batean etorri behar du erregistro agiriak. Tramiteak Gasteizen egin izan bagenitu, askoz azkarrago izango genuen, baina Nafarroa kanpoan geratuko zen. Bitartean, dena den, ez gara geldirik egon. Itzulpen-politikazko batzordea eratu da eta testu bat burutu du asanbladari proposatzeko asmoz. Interpretarien batzordea ere badago, horrek ere beste ponentzia moduko bat aurkeztuko du. Espainia eta Frantziako itzultzaile-elkarteekin izan ditugu harremanak, baita galego eta katalanekin ere. Poliki-poliki diseinatzen ari gara Elkar-teak zer izan beharko lukeen.

G.—*Zeintzu izango dira Elkartearen eginkizun nagusiak?*

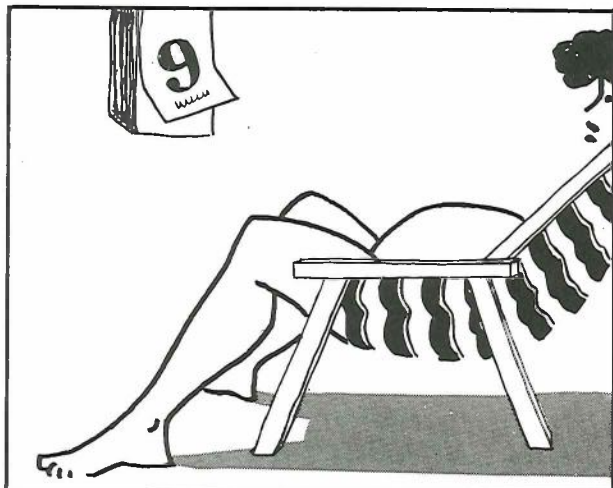
E.—Estatutuetan bilduta daude. Laburtuz, interes ekonomikoak eta kategoria profesionala, kalitatea, zaindu. **Lan-eremu** bat zehaztu behar da, itzulpenak zer har dezakeen ikusi eta hori bultzatu, hala euskarara nola euskaratik. Kalitateari dagokionez, Elkartearen lana litzateke besteak beste, mintegi-modura edo, saio bereziak eratzea, teorizatu gabeko problemak identifikatu eta itenbi-deak aurkitzeko. ●

BALIOANIZTUN.—Balio + ani(t)z + -tun, balore ugari duena. De múltiples valores.
DOITU.—Egokitu. Ajustar.

ARITUAREN PODERIOZ.—Ekinean. Con la práctica.

LAN-EREMU.—Campo de trabajo.

EGUNIK EMANKORRAK ZEINTZUK DIREN NOLA JAKIN

③ Aspaldi hasi ziren ikerlariak **zehir-efekturik** izango ez zuten antisorgailuen bila. Aurreko zenbakian, honetarako balio zuen infusio baten berri eman genizuen. Hemen daukaguzue beste bat. Infusioarena baino zailtxoagoa da hau, baina honek ere ez dio osasunari inolako kalterik egingo.

Mikroskopia baten bidez emakumearen **txistua** aztertuz, egunik **emankorrenak** zein diren jakin omen daiteke. Nola-ko irudia ikusten den mikroskopiaarekin, halakoa ondorioa. Irudian adar askoko zuhaitz-antzekoa ikusten bada, emakume hori egun emankorretan dago; **adaska** batzuk besterik ikusten ez badira, dudako egunak izango dira horiek eta, azkenik, inolako irudirik ez badago, egun **antzuen** seinale izango da.

Estrogenoari zor zaio modu bateko ala besteko irudia. Estrogeno asko izatera, emakumea egun emankorretan dago. Dena dela, kontuz ibili behar. Botika batzuek estrogenoen produkzioa aldatu egiten dute eta, hortaz, mikroskopiaarekin ikusten dena ez da beti fidatzekoa izango.

Sistema hau, beraz, haurrak izan nahi dituztenentzat nahiz ondorengorik nahi ez dutenentzat da egokia.

Mikroskopia hau laster jarriko omen dute salgai Espainiako farmazietan, 9.750 pezetatan.

Hau besterik ez genuen falta! •

ARGAZKIA: J.M. ZABALA

JOKOZALEAK GARA

③ Espainian bi bilioi pezetatik gora gastatzen dira urtero jokoa, hau da, 60.000 pezeta inguru pertsona bakoitzeko.

Bi joko-mota daude Espainian:

– Joko publikoa: Loteria nazionala, loteria publikoa, kinielak, itsuen loteria eta zaldi apostuak.

– Joko pribatua: Kasinoak, bingoak eta tabernatako makinak.

1986ko datuei begiratzuz, joan den urtean 637 milioi gastatu ziren joko publikoan. Biztanlegoaren %56,6ak erosten du loteria; %51,5ak, berriz, kinielak egiten ditu, eta, azkenik, %46,3ak itsuen loteria erosten du. Joko-mota guzti hauen artean, Loteria Primitiva delakoa da arrakastarik haundiena duena.

Joko pribatuan, berriz, tabernatako makinak dira denean erabilienak. Kasinoek bezero-kopuru **beretsua** mantentzen dute eta bingoak, berriz, bezero gutxiago omen ditu urtetik urtera.

Zorte on! •

ZEHAR-EFEKTU.—*Efectos secundarios.*

TXISTU.—*Txua, listua. Saliva.*

EMANKOR.—*Eman+-KOR, eman haundikoa. Fértil.*

ADASKA.—*Adar+-SKA, adar txikia. -Ska eta -Sko atzizkiekin diminutiboak osa daitezke euskaraz: idisko, ongisko, ...*

ANTZU.—*Idorra. Estéril.*

TXUNDITU.—*Harritu. Asombrar.*

BAPATEAN.—*Tupustean. BAPATEKO ITZULPENA: traducción simultánea.*

BURUTU.—*Egin, prestatu.*

HIZTUN.—*Hi(t)z+-DUN, hitz egiten duena. Hablante, interlocutor.*

ATZEMAN.—*Ezagutu, ulertu. Reconocer.*

ARGAZKIA: J.M. ZABALA

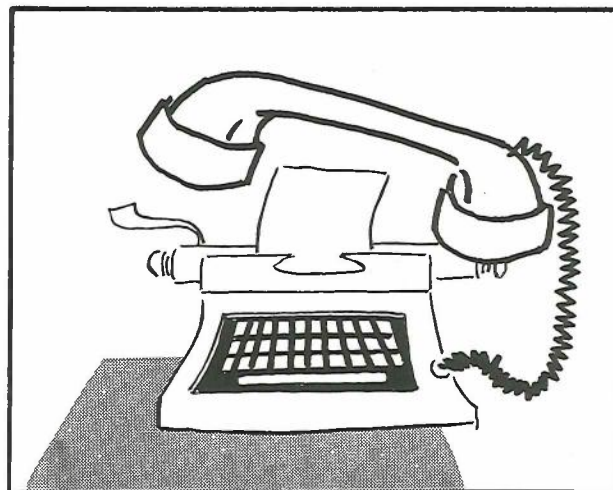
LAPURRAK UXATZEKO BIDE BERRIA

② Venezuelako Kotxe-jabeak **aztoratuta** dabilta azken bolada honetan, kotxe-lapurretak direla eta.

Kotxeen atzeko kristala hautsi eta musika ekipoak egun batetik bestera **izkutatzen** dira kotxeetatik. Baina ez musika bakarrik; tarteka, baita kotxeko aulkiak eta bolantea bera ere. Poliziak bazuen, noski, lapurreta hauen berri. Atzera eta aurrera ibili dira **errudunen** bila, baina, hala ere, gero eta lapurreta gehiago omen dago.

Azkenean, kotxe-jabeek honako erabaki hau hartu dute **etsi-etsian**: oharxoa bat uzten dute kotxe barruan lapurrentzat: "Kristala ez hautsi, mesedez. Ez daukat musika-ekiporik. Aspaldi lapurtu zuten. Eskerrik asko."

To! ●

SUEDITARREKIN HIZKETAN ... ETA ITZULTZAILERIK GABE

③ Teknologia berrien aurrerapausuek **txundituta** uzten gaituzte egunero-egunero. Hona hemen azkeneko nobedadea. Beste nazio bateko pertsona batekin telefonoz hitz egin nahi baldin baduzu, ez zaitez kezka haren hizkuntza ez badakizu. Konputagailuen bitartez ahozko **bapateko** itzulpena lortzea posible da.

Sistema hau Britainia Haundiko "British Telecom" enpresak **burutu** du. Oraingoan, konputagailu hau ingelesetik frantsesera, italierara, gaztelarrera, alemanierara eta suedierara itzultzeko gauza da. Une honetan, hizkuntza guzti hauen arteko itzulpena lortzeko ari dira lanean. "Telefono hitzun" bakoitzak mikrofono bat eta mikroordenadore bat beharko ditu. Bi **hiztunen** konputagailuak elkarri lotuak egongo dira. Lehenengo hitzuna esaldia ingelesez botako du eta honen konputagailuak beste hiztunaren konputagailura bidaliko du mezua. Honek itzuli eta behar duen hizkuntzan errepikatuko dio bigarren hitzuna. Honen erantzunak ere bide berari jarraituko dio.

Konputagailu hauek ehun hitz besterik ez dituzte ezagutzen, baina horien bitartez askoz esaldi gehiago ulertzeko gauza dira. Pertsona eta lekuen izen bereziak ere **atzematen** omen dituzte, baina ez dituzte itzultzen; jatorrizko hizkuntzan errepikatzen dituzte.

Jesus, Maria eta Jose! ●

AZTORATU.—Ernegatu, kezkatu. Preocupar.

IZKUTATU.—Desagertu. Desaparecer.

ERRUDUN.—Erru+-dun, errua duena. Culpable. Era berean: bizar-dun, haurdun, jakitun ...

ETSI-ETSIAN.—Besterik ezean, amore eman ondoren. Rendidos ante la evidencia.

BERETSU.—Bere+-TSU, antzekoa. -TSU atzizkiak bi esanahi har ditzake euskaraz:

●Ugaritasuna: euritsu, menditsu, gartsu.

●"gutxi gora behera"-ren esanahia: oraintsu, igualtsu, halatsu...

EUROPAKO IKASKUNTZ ZENTRUA

30rain urte bete gutxi gorabehera Europako Ikaskuntz Zentrua zabaldu zen Donostian. Bertan, Europako Elkartearen erakundeei buruzko informazio zabala jasotzen da: ikasle eta irakasleen ikasketak zabalitzeko eskaintzen diren diru-laguntzak, Europako Parlamentuak eta beste hainbat erakunde hartzen dituzten erabakien informazioa, eta, batez ere, erakunde hauek, nahiz horien inguruko elkarteek, argitaratzen duten materiala. Aldizkari, egunkari, urtekari eta boletin-piloa aurkituko dituzue zentru horretan. Gaien zerrenda **bukaezina** da: nekazaritza, arrantza, hizkuntzalaritza, teknologia berriak, ... eta abar luze bat.

Lan **mardula** da zentru honetara iristen den informazio guzti hori sailkatu, banatu eta **eskuragarri** bihurtzea. Dena dela, Donostiakoa ez da mota honetako zentru bakarra. Bizkaian, Deustuko Unibertsitatean Europako Dokumentazio-Zentrua dago eta baita Iruñean ere, Nafarroako unibertsitateko egoitzan. Dena dela, bada **bereizkuntzarik** bi hauen eta Donostiakoaren artean.

EMPRESA, UNIBERTSITATE ETA ADMINISTRAZIOARI BEGIRA SORTUTAKO ZENTRUA

Joan den urtera arte, EEEko Komisiok unibertsitateen bitartez bideratzen zuen Elkartearen inguruan sortzen zen informazioa. Informazio hau jasotzeko, unibertsitate batzuek **hitzarmena** sinatu zuten Komisiorekin eta bera arduratzen zen gero informazio hori bidaltzen. Deustuko unibertsitatea aspaldi hasi zen berri guzti hauek jasotzen eta Europako Dokumentazio-Zentru bihurtu zen orain urte batzuk. 1981ean Euskal Herriko Unibertsitateak antzeko beste zentru bat eratu zuen Sarrikoko Ekonomi ikasketen fakultatean. Azkenik, Nafarroako unibertsitatean sortu zen beste bat 1985ean. Donostian, ordea, Europako Ikaskuntz Zentrua ez da sortu unibertsitatean bertan. Proposamena unibertsitatek etorri bazen ere, EUTG-tik hain zuzen, Gipuzkoako zazpi erakunderen eskutik joan da zentru horren sorrera: ADEGUI (Gipuzkoako enpresarien elkarte), **Merkatal Ganbara**, Diputazioa, Donostiako Udala, Gipuzkoako Kutxa eta Aurrezki Kutxa Munizipalak bultzatu dute zentrua eta babes ekonomikoa eman.

Joan den hilabeteen beste hiru erakundek eskatu zuten Fundazio horretan sartzeara: Euskal Herriko Unibertsitateak, Gipuzkoako Bankuak eta Gipuzkoako Banku Industrialak. Batetik, enpresari begira eta, bestetik, unibertsitate nahiz administrazioari begira osatu da. Beraz, ez du dokumentazio-zentru bakarrik izan nahi. Gilen Azkoaga, zentruko arduradunaren hitzetan: "Ez dugu paper eta informazio-biltegi huts izan nahi. Informazio guzti hori sailkatu eta artxibatu egin nahi dugu. Bestalde, Europako Elkartarekin zerikusia duten gaiak buruzko ikastaro, hitzaldi eta mahai-inguruak ere antolatuta nahi ditugu".

Zentru honetako egitasmoetan haxe irakur daiteke: "Donostiako Europako Ikaskuntz Zentruak egungo fasean, ondoko zerbitzu hauek egin ditzake:

- Informazioa, dokumentuak aurkitu eta ematea.
- Teledokumentazioa.
- EEEko Informazio eta Bibliografi Boletina argitaratzea, harpidetza bidez. (0 zenbakia 1986ko azaroan).

Informazio eta dokumentazio-zerbitzuarekin batera, Europan integratzeko prozesuarekin erlazionaturako lan eta ikerketen katalizatzaile eta bultzatzaile izatea du helburu zentruak ..."

EUROPAKO 120 ALDIZKARITIK GORA BILDUTA

Oraingoz EEEko informazioa jasotzen badute ere, Europatik atera eta na-

Europako Ikaskuntz zentruaren aldizkaria.

**EURODICATOM
DATU-BANKUA,
ITZULTZAILEENTZAKO
ALTXORRA. 380.000
HITZ ETA ESALDI
DAUDE BILDUTA,
BEREN
TESTUINGURUAN,
EEE-ko HAMABI
HIZKUNTZA
OFIZIALETAN.**

zioarteko erakunde gehientsuen berriak jaso nahi lituzkete zentru honetan. "Ez dakigu noiz lortuko dugun hori —dio Gilen Azkoaga—, baina horixe da gure helburua. Orain arte gure lanik haundiena dokumentazio-zentru izatea da. **Behin-behineko** nahiz **behin betiko** dokumentu ofizialak jasotzen ditugu hemen. 1986. urtearen aurretiko informazio guztia mikrofitxatan dago sailkatua eta gordea. Joan den urtekoa eta aurtengoa,

BUKAEZIN.—Buka(tu)+ezin, amaigabea. Era berean: ulertezin, sinestezin, ikusezin. Interminable.

MARDUL.—Haundia, astuna. Difícil, costoso.

ESKURAGARRI.—Eskura(tu)+-garri, erabilgarria. Era berean: ikusgarri, erabilgarri, aipagarri. Manejable.

BEREIZKUNTZA.—Bereiz(tu)+-kuntza, diferentzia. Era berean: ikaskuntza, irakaskuntza, aldakuntza.

HITZARMEN.—Akordioa.

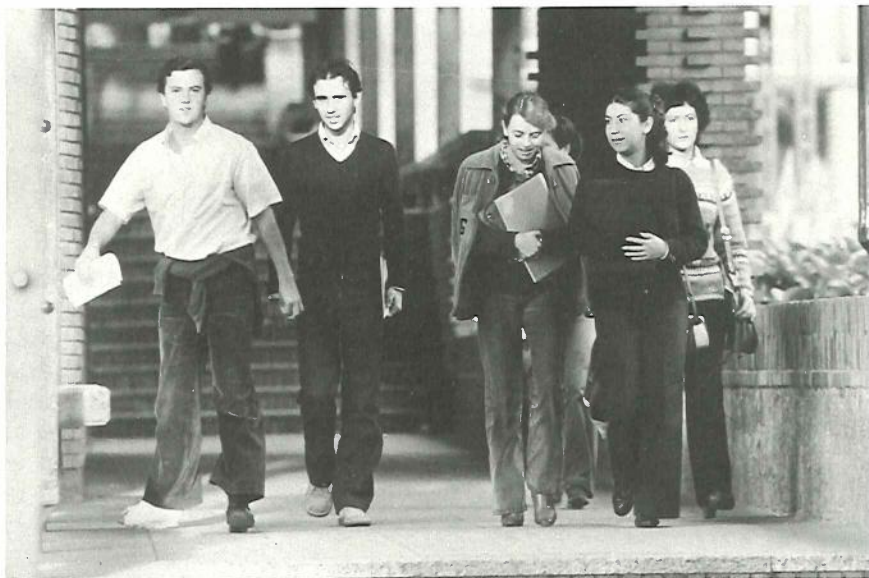
MERKATAL GANBARA.—Cámara de comercio.

BEHIN-BEHINEKO.—Provisional, temporal.

BEHIN-BETIKO.—Definitivo.

TRUA, URTE BETE MARTXAN

ARGAZKIA: J. URIARTE

Ikasketak direla eta, EEEK zenbait diru-laguntza eskaintzen dizkie ikasle nahiz irakasleei.

**ERASMUS, ROBERT
SCHUMAN ETA JEAN
MONET BEKAK, IKASLE
NAHIZ
IRAKASLEENTZAT
DIRU-LAGUNTZAK.**

berriz, gehiena paperean dago oraindik". Dokumentu hauez gain, departamendu eta elkarte askok argitaratzen dituzten aldizkari eta material osagarriak ere bilduta daude. Guztira, 120 aldizkari inguru dituzte. Batzuk aipatzekotan, "Europa social" delakoak gizarte eta lanaren inguruko berriak jasotzen ditu. "Mujeres en Europa" **izenburupean** emakumearen egoerari buruzko informazioa aurki daiteke. Hauetaz gain, "Europa verde" delakoak nekazaritzaren inguruko gaietara erantzun nahi die eta "Europa Transport"-ek garraioen alorrean eginiko azken ikerketen berri ematen du. Bestalde, 1986ko azaroan hasita, EUREL izeneko boletina argitaratzen dute hilero Donos-

tiako zentru honetan. Honela zioen 0 aleko aurkezpenak: "(...) Informazio eta Bibliografi aldizkariaren 0 alea argitaratzen da. (...) Zentruaren **erabiltzaileentzako lanabes** egokia eta eguneratua izan nahi duen hileroko boletinari lehena da. Gure aldizkariak informazio-sekzio batzuk izango ditu, funtsean Europako Ekonomi Elkarteari buruzkoak. (...) Era berean, herriko ekonomia, gizarte eta kulturaren sektore ezberdinentzako interesgarri gerta daitekeen dokumentazioaren aipamen laburra egingo da, eta baita artikulu, hitzaldi, azterketa eta abarren berri eman ere".

Europako Ikaskuntz Zentruko liburutegia jende guztiarentzat zabaldua dago. Bestalde, zentruko terminal informatikoa ere erabil daiteke. Terminal hau hamahiru datu-bankurekin lotuta dago. Banku bakoitza gai jakin bati dagokio: hala nola, zuzenbidea, ikerketa teknikoak, ingurugiroa ... Itzultzaileek ere badute hemen beren **altxortxo**. EURODI-CATOM izeneko datu-bankuak 380.000 hitzetik gora bildu ditu. Hitzak, alde batekin, eta esaldiak, bestetik, beren testuinguru eta guzti. Termino guztiak EEEKo nazioen hamabi hizkuntza ofizialetan daude jasota. Honetaz gain, 90.000 **laburduratik** gora ere bildu dituzte.

IKASLE NAHIZ IRAKASLEENTZAKO DIRU-LAGUNTZAK

Ikasketak direla eta, EEEK zenbait diru-laguntza eskaintzen dizkie ikasle nahiz irakasleei. Denak ezin aipatuko ditugu hemen, baina batzuk azaldu nahi genituzke: Erasmus beka, EEEKo Hezkuntza Konseiluak eraturia, Europako Parlamentuak eskaintako Robert Schuman beka eta Jean Monet beka, Europako Institutu Unibertsitarioak Florentzian duen egoitzak eskainia.

Erasmus beka da hauen artean berriena. 1987-88. ikasturtean antolatuta da aurreneko aldiz. Beka honen helburua EEEKo ikasle unibertsitarietara beren herritik kanpo ikasten jarraitzeko aukera ematea da. Beraz, **karrera amaitzeke** duten ikasleentzat da beka hau, 16 eta 25 urte arteko ikasleentzat bereziki.

Robert Schuman bekak, berriz, Europako Parlamentuak antolatzen ditu eta erakunde horri buruzko ikerketak bultzatu nahi ditu beka honen bitartez. Azkenik, Jean Monet bekek egitarau zabalagoa dute: "historia, ekonomia, zientzia politikoak, gizarte-zientziak...", gai guzti hauei irekia dago Florentziako Institutu Europarraren beka hau.

Beka hauen berri zehatzagoa jakin nahi baduzue, jo Donostiako Europako Ikaskuntz Zentrua (Agirre Miramon 2-5. solairua; tel. 943/291877) edota Bizkaia eta Nafarroako Europako Dokumentazio Zentruetara. Bestela, jo zuzenean beste helbide hauetara:

- ERASMUS bekarako: Office de Coopération en Education -51 rue de la Corcorde -B-1050 Bruxelles -Tel. 32-2-512.17.34
- Robert Schuman bekarako: Parlement Européen -Direction Générale de la Recherche et de la Documentation (Bourses Robert Schuman) -Bureau 6/19 -Bâtiment Schuman- L-2929 LUXEMBOURG -Tel. 4300.3697
- Jean Monet bekarako: Service Académique -Institut universitaire européen -Badia Fiesolana -Via dei Roccetini, 9 -I-500016 San Domenico di Fiesole (FI) -Italie -Tel. (55) 47 79 31 •

IZENBURUPE.—Izenburu+pe, izenburuaren azpian. Era berean: Zuhaitzpe, arkupe, itzalpe... Bajo el título de...

ERABILTZAILE.—Erabil(i)+tzaile, erabiltzen duena. Era berean: ikuskatzaile, iraultzaile, zirikatzaile. Usuario, cliente.

LANABES.—Tresna. Material, productio.

ALTxORTxo.—Alt(xor)+txo. Euskaraz, diminitiboak egiteko -txo atzizkia erabil daiteke. Era berean: mutiltxo, etxetxo, zalditxo... Pequeño tesoro.

LABURDURA.—Labur+dura. Abreviatura. Era berean: ñabardura, kutsadura, erredura...

AMAITZEKE.—Amaitu+ke, amaitu gabe, bukatu gabe. Era berean: bukatzeke, ulertzeke, erosteke.

SUBO JOKAT

④ Azkeneko aleetan ahozko euskararen ematen diren bi sintaxi motak izan ditugu aztergai: aditz jokatuarena eta ezjokatuarena. Bost ale izan dira perpaus jokatuak eta ezjokatuak aztertzen, Aita Goenaga eta Joxemari Iturrালের eskutik.

Bi itzultzaile hauei zor diegu Hemingwayren "Agurea eta itsasoa" nobelaren euskal itzulpen bana: lehenengoa 1936koa (Kulixka Sorta, 52, Itxaropena, Zarautz) eta bigarrena 1986koa (Erdal Literatura, 35, Elkar, Donostia).

Oraingo honekin bukatuko dugu bi sintaxi motei eskainitako saila.

Eta, aurreko aleetan koordinazioaren arlokoak bezala, oraingokoan subordinazioko perpaus jokatuak eta ezjokatuak ikusiko ditugu.

Guztira hemezortzi perpaus pare emango ditugu. Lehenengo perpausa beti

Goenagaren itzulpenekoa izango da eta bigarrena Iturrালেরenekoa.

Parentesi arteko zenbakiak, beti bezala, orrialdea adierazten du.

ORDINAZIOA: PERPAUS UAK ETA EZJOKATUAK

Perpaus kontsesiboekin hasiko gara. Hona hemen lau pare, bi perpausetan lehenengoa aditz ezjokatuz egina eta bigarrena aditz jokatuz.

- Ta erritarren inork ez ziola ezer lapurtuko jakin arren, ... (17).
- ... eta segurtasun osoz bazekien herriko inork ez ziola ezer **ohostuko** ere, ... (12)
- ... tortoka-eizerako ainbat ontzitan ibilia izan arren urte askotan. (37)
- ... nahiz eta urte askotan ibilia zen dortoketako itxasontzietan. (31)
- ... zindo ta trebeago izan arren. (40)
- ... nahiz eta askoz zintzoago eta trebeagoak diren. (55)
- ... Ain arrigarria izan arren. (62)
- ... Hain zoragarria bada ere. (56)

Bigarren sailean lau perpaus pare ditugu. Ezjokatueta aditz-izenak daude aditz jokatueta orde: esnatzea/esna naza, ekartzerik, eraman dezan, joatea / joango naizela eta joatea/jan beharko zuela.

- Ez zait atsegin patroiak ni esnatzea. (25)
- Ez zait gustatzen hark esna naza. (20)
- Ez du inoiz ere nai izaten inork ezer ekartzerik. (28)
- Ez du nahi inoiz inork ezer eraman dezan. (22)
- ...**erromes joatea** eskeintzen dut. (62)
- ... eta agintzen diat... joango naizela erromerian... (56)
- ...**urraburu**-puska jatea gogoratu zitzaion. (80)
- ...eta pentsatu zuen **gizurde** pittin bat gehiago jan beharko zuela (74)

Ondorengo perpausetan, berriz, **jaten** eta **irristatzen** formak ditugu ezjokatueta, jokatueta subjuntiboen lekuan (**jan dezan** eta **labain zedin**).

- Orain gustora jaten utziko zioat. (43)
- Orain gustora jan dezan utziko zioat. (37)

- **Sokala** beatz artean **irristatzen** utzi zun, (43)
- **Zurdaina** hatzamarretan **labain** zedin lagatu zuen. (37)

Ezagunak dira baldintza aditz ezjokatuz emateko bi modu ere: **-ez gero** (ezkero) eta **t(z)ekotan**.

- ... itxasoan egon ezkero. (58)
- ... itxasoan bahago. (53)
- ... eta laisterka asi ezkero egin zezakenaz ere. (60)
- ... ezta zer egin lezakeen abiada bizian irtengo balitz. (54)
- Marrazorik ez azaltzekotan orde. (65)
- Marrazoak ez badatoz, noski! (59)

Ikus ditzagun orain nola eman daitezkeen aditz ezjokatuz, **noiz** galderari erantzunez moldatutako perpaus jokatutak.

- Kai-atetik irten orduko.. (29)
- ... portuko ahosarrera atzean laga zutenean... (24)
- ... eta galernarik ez izatekotan... (58)
- ... eta urakanik ez dagoenean... (53)
- Ordu bete igaro bear lenengo marrazoak eraso baño len. (93)
- Orubete geroago izan zen lehen marrazoak eraso egin ziotenean (87)

Eta perpaus kontsekutiboekin bukatuko dugu saila. Bi adibide besterik ez dira.

- Ura urdiñ-urdiña zan, more-koloreko iruditzaño. (35)
- Azula zen orain ura, hain iluna non ia more bait zen. (29-30)
- Batzuetan nekatua nabaitzen zuen bere burua eta ezin otoiiza gogoratu... (62)
- Batzutan hain zegoen **abaildurik** non otoiiza ez bait zuen gogoratzen... (56). •

PELLO ESNAL

OHOSTU.—*Lapurtu, ebatsi.*
ERROMES JOAN.—*Ir de peregrino, peregrinar. Era berean: morroi joan, soldadu joan, apaiz joan...*

URRABURU.—*Dorada.*
GIZURDE.—*Delfin.*
SOKAL.—*Zurdaria. Sedal.*
IRRISTATU.—*Labaindu. Resbalar.*

ZURDARI.—*Sokala. Sedal.*
LABAINDU.—*Irristatu. Resbalar.*
ABAILDU.—*Neka-neka egin. Agortarse.*

ZINEA

ZINEA

ZIN

BILBOKO XXXIX. NAZIOARTEKO ZINE DOKUMENTALAK; BATZUK, 110 SEGUNDO, BESTEAK, ZELULOIDEZKO HIRU KILOMETRO

LABURMETRAIAK ETA DOKUMENTALAK; BATZUK, 110 SEGUNDO, BESTEAK, ZELULOIDEZKO HIRU KILOMETRO

③ "Ez ezazu galdu, 30garrenean, 29garrena hasten da". Horrela mintzo zitzaion Bilboko herriari zine laburraren festa honetara gonbite egiten zion publikizitatea. 16.950 lagunek harrera ona egin zioten gonbidapenari. Ikusle horiek zine egarri egon, **agi danean**, eta 140 ordu pasa dute Arriaga eta Gran Via aretoetan eta Museo eta Unibertsitateak utzitako sale-tan.

Azaroaren 30etik abenduaren 5a arte iraun du "A" klaseko zinemaldi honek. Zoriontsu eta esperantzaz beterik daude antolatzaileak. Egia da bi hilabetearen itxura berria eman diotela gaizki zihuan lehiaketa honi. Egia kalitate handiko filmak ikusi ditugula. Egia pertsonaia ospetsuak ailegatu direla "Irudiaren kultur" zentrua izan nahi duen Bizkaiko hiriburu-ra. Egia "Rainbow war", "Kid Chocolate", "Ajo", "L'apparition" eta beste zenbaitu izenburu gure oroimen zeluloidezkoan geratuko direla betirako, baina harelare...

ZINEMALDI UME GORRIA, ARETOETATIK KANPO GUSTORA DABILENA

"Zazpi kaleetan" nengoelarik, zinemota txikitxo honetan dabilzan bi lagunekin egin nuen topo. Solasalditxo bat izan genuen taberna batetan: "Zinegileokin ez da arduratzen zinemaldia. Gonbidatu inportanteek bakarrik egiten die kasu. Girorik ez dago. Guretzat behintzat

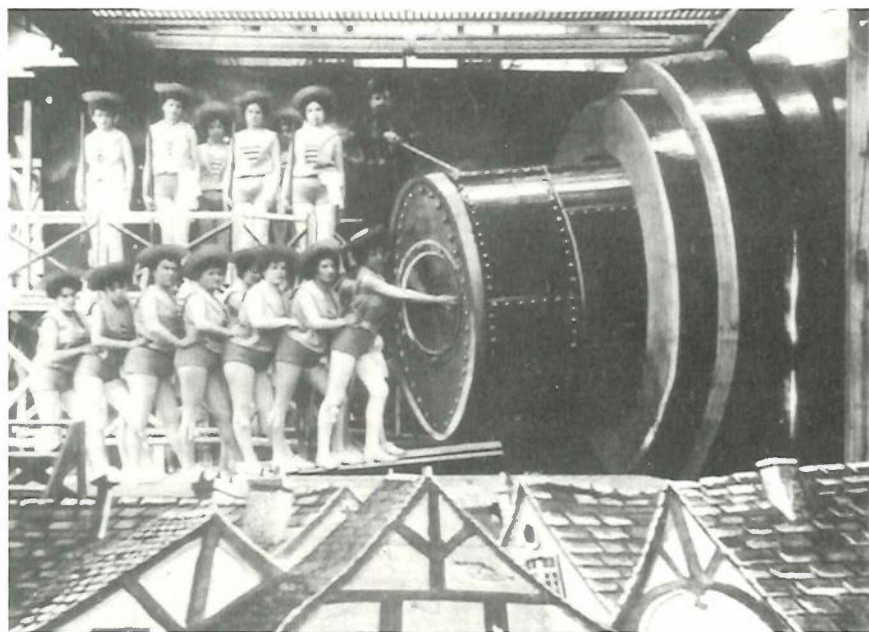
Bilboko zinemaldia ez da izan lankideen topaleku. **Pentsakor** geratu nintzen. Estreineko aldiz nengoen ni lehiaketa honetan eta ikusitakoak harritzen ninduen. Lehenengo egunetan, ia inor ez zegoen aretoetan eta Arriagatik atera orduko, Bilbok eguneroko bizitzari ekiten zion, zinemaldiaz pentsatzeko.

Programazioan bazen hamaika filme interesgarri. Pentsa ezazue, 155 labor eta dokumental aurkeztu ziren sariketara. Baina programazioa **mamutzarra** besterik ez zen eta bertan nekez aurkitzen zer zen ona, zer ez, edo alde zuretik zer izan ote daitekeen interesgarri.

Bilboko Zinemaldiak ez dio bere bu-

rua saldu, zinezaleari, zinegileari. Errua prentsak duela esan didate. Baliteke. Baina nik erantzungo dut sekulan ez zela Zinemaldiaren antolatzaileengandik filme garrantzitsuei buruzko argibiderik jasotzen eta bai, **oparoa** gainera, han inguruan ibiltzen ziren itzal handiko izenei buruzkoa.

16.950 ikusle. Bai gutxi, 100 pasatxo orduko! Eta zeinen gauza zoragarriak beraiek ere galdu zituztenak: Saul Bass, zine-kartel eta eszena diseinatzailearen erakusketa ikusgarria eta bere filmeen proiektzioa; Méliès, zinearen azti haren omenaldia, bere bilobaren alaba, hantxe, aretoan, bere **arbasoaren** magia guri

Méliès zinegileari omenaldia egin zitzaion. Haren pelikula bateko fotograma da hau.

AGI DANEAN.—Antza denez, dirudienez.
PENTSAKOR.—Pensativo.
ARRAS.—Erabat.

MAMUTZAR.—Mamu + tzar. Fantasmón.
-TZAR atzikia haunditasuna eta mezpuzua adierazten ditu: haunditzar (grandote), gizatzar (granuja), harritzar (pedrusco)...

OPARO.—Ugaria.
ARBASO.—Antepasado.

DOKUMENTAL

azaltzen aritu zenean.

Kilometro, zeluloide-kilometro ugari ikusle gutxiren aurrean pasatu ziren, eta hor zinea zegoen; plazara, Bilbora atera beharko zukeen 110 segundo besterik irauten ez duen "Atjo 3" edo 7.200 segundo luzeetan zehar zabaltzen zen "Doc's Kingdom" en sartuta zegoen zinea.

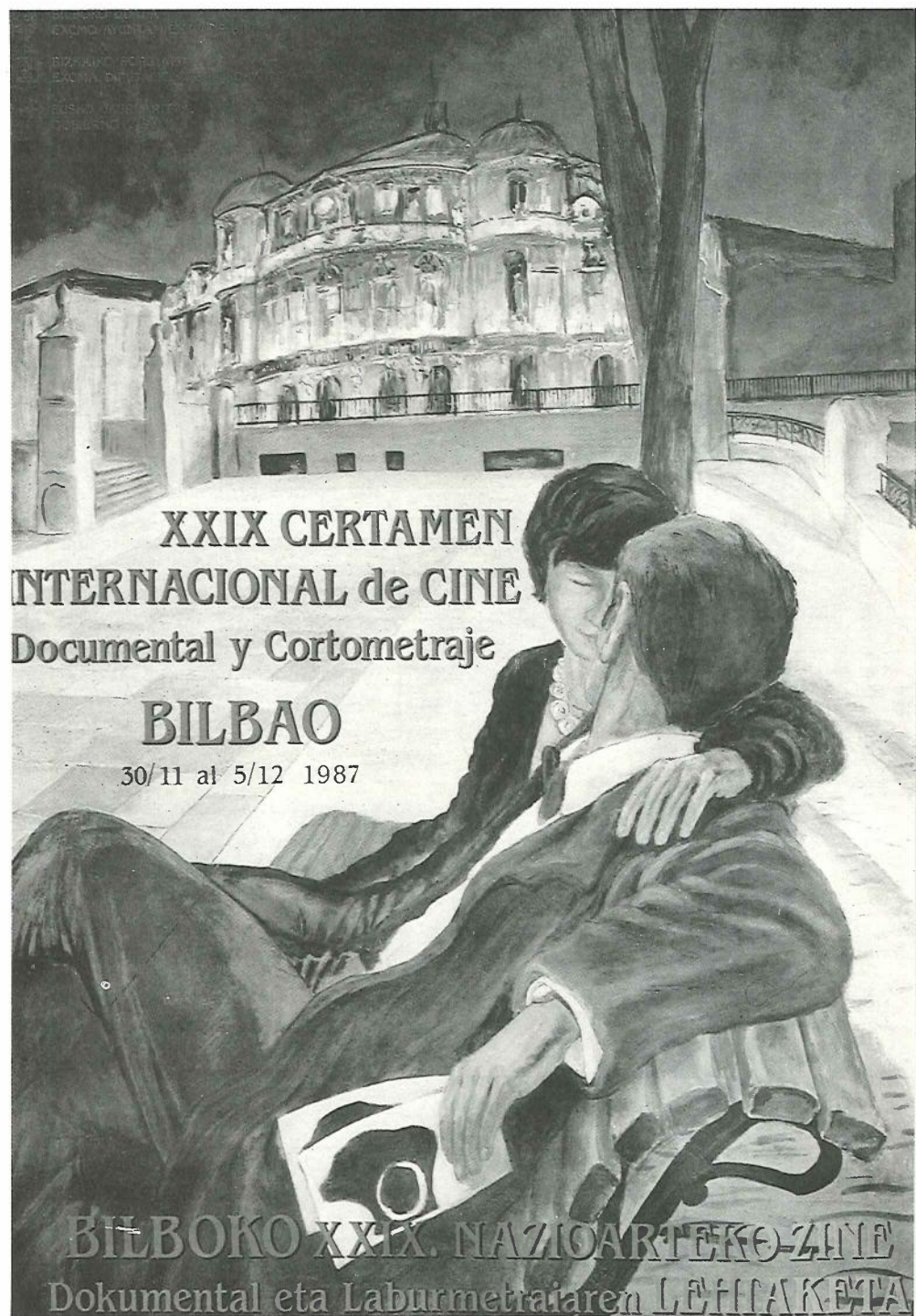
KALITATEAREKIN KEXARIK EZ

Ikuslegorik eza (lehenengo egunetan batipat, gero dexente animatu bait zen zine-festa) are penagarriagoa da aurkezturiko filmeen kalitatea ikusita. Hemengo filmeak: "Mateo Txistu", "Amor Light", "Azpiko gizona" eta pastelero txoro batzuek ederto buruturiko "Tarta tarta hey" majoa, gero eta hobeak dira. Animazioan, sekula ere ikusi ez dena ikusi genuen Bilbon; esaterako, Ekialdeko herrialdeetatik zetozen titulu guztiak.

"Rainbow war" izan zen ni liluratu ninduen filmea. Hiru herriren istorioa kontatzen zitzaigun bertan. Bakoitzak kolore bakarra onartzen zuen, baina laister batean deskubritu zuten zeinen polita zen koloreen nahastea. Argi geratu dena (edo behintzat argi geratu zaidana) hau xe da; han bere lana aurkeztu duten guztiek laburmetraia "serio" erabiltzen dutela. Ez dago "Diru gutxi daukadanéz, zeluloidez urri nagoenez, kortotxo bat egingo dut luzea egin beharrean" esaterik. Zinean aritu dira, neurri txikiko zine onean.

Eta datorren urtean, Bilbok berak deskubritu beharko du zine txikiaren magia. ●

BEGOÑA DEL TESO

EUSKAL ESKOLA PU

⊗Bukatuberri den urtean pil-pilean egon da Euskal Eskola Publikoaren auzia. Otsail aldera, sozialisten esku geratu zen Hezkuntza Saila, PNV eta PSOEren arteko paktuaren ondorioz. Ondorengo hamar hilabeteetan, Jaurilaritzaren eta Ikastolen Konfederazioaren arteko harremanek gorabehera dexente izan dituzte, eta gaur egun badirudi adostasunaren bidetik ari direla aurreratzen. Hala ere, oraindik bide luze samarra geratzen da zorioneko euskal eskola publikora iristeko. Aurrerantzean ere ez dira faltako eztabaidak eta istiluak.

Oraingo lan honetan 1987ko gora-beheren berri ematen da, labur bada ere. Datorren zenbakian zer esanik dutenen ikusmoldeak azalduko dira.

Hiru eskola-mota daude gaur egun Komunitate Autonomoan: ikastolak, eskola publiko **eskualdatuak** eta eskola pribatuak. Eginkizuna hirutik bira pasatzea da: sare publikoa izango da batetik, oraingo eskualdatuek eta ikastolek osatuta, eta pribatua bestetik. Horretan badirudi ados daudela Hezkuntza Saila eta Ikastolen Konfederazioa.

INTEGRATU ALA BATERATU?

Beren arteko **hitzarmenaren** ondorioz, gobernu-programa bat burutu zuten PNV eta PSOE alderdiek. Egunkarietan azaldu zen programaren testua. Hezkuntzari dagokionez, besteak beste, ikastolak sare publikoan integratzeko lege bat egingo zela adierazten zen. Ikastolek lehen unetik azaldu zuten beren **ezadostasuna** asmo horiekin. Zera esaten zuten: hitzarmen horren arabera, ikastolek gaur egungo sare publikoan

sartu eta beren betiko izaera galdu egingo zutela. Alegia, ikastola desagertu egingo zela.

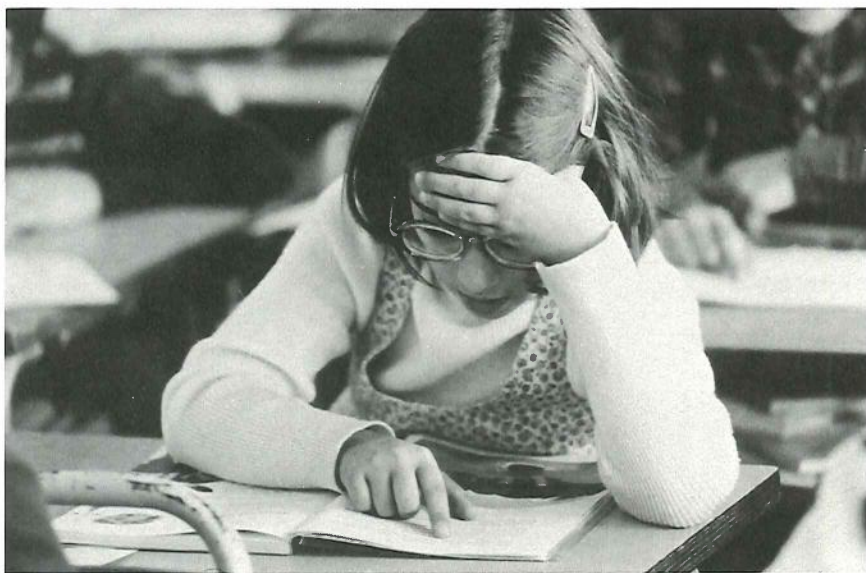
Recalde sailburuak sarritan egin izan dizkie adierazpenak komunikabideei. Askotan azaldu du kontua ez dela ikastolak sare publikoan sartzea eskola publiko berria bi adarrek, ikastolek, batetik, eta eskualdatuek (gaur egungo publikoek), bestetik, bat eginez sortuko dela. Dena den, "integración" eta "confluencia" hitzen artean halako nahasketa eta anbiguitatea agertu da beti egunkarietan.

NOLAKO PUBLIKOTASUNA?

Recalde sailburu izendatu zuten garaian, Ikastolen Konfederazioak Symposium bat eratzeko asmoa zuela **iragarri** zuen. "Eskola Publikoaren **baikako** autonomia eta kontrola Europan" izango zuen izena, eta martxoaren lehen hamabostaldian egingo zen. Ikastolek eskola publikoari buruzko gogoetan beste urrats bat eman nahi zuten.

Hain zuzen, "publiko" kontzeptuaren **mamia** argitzea zen helburua. "Publiko" kontzeptua, Espainian, "estatal" kontzeptuaren identifikatzen dute -dio Xabier Garagorrik, Gipuzkoako Ikastolen Federaziokoak-, "eta eskola estatalaz aparte izan daitezke beste zenbait erakunde, Eliza eta Federazioa edo beste, **esparru** publiko ez-politiko zabalagoan".

Symposiumean Europan badirela publikotasuna ulertzeko era desberdinak agertu zen. "Espainiakoak, eta neurri apalagoan Italiakoak, eredu frantses napoleonikoari jarraitzen diote: Estatuak goitik behera arautzen du eskola publikoa. Beste muturrean Ingalaterrako eredu dago. Han eskola publiko bakoitzak erabateko autonomia du. Guk uste dugu bi mutur horien artean badagoela erdibide egokiagoa. Ondo dago Administrazioak kontrol-bideak jartzea, diru publikoa administratzen bait du; baina autonomi graduaz ere hitz egin behar da" dio Garagorrik eta Antonio Kanposek,

ESKUALDATU.—Transferir.

HITZARMEN.—Hitzar(tu)+MEN, akordioa. Acuerdo. Era berean: Ikusmen, entzumen

...

EZADOSTASUN.—Ez+ados+TASUN, ados ez egotea. Disconformidad, desacuerdo. Antonomia: Adostasun.

IRAGARRI.—Esan, agindu. Anunciar.

-AREN BAITAKO.—Aren berezko. **ESKOLA PUBLIKOAREN BAITAKO AUTONOMIA:** La autonomía propia de la escuela pública. Beti genitiboaren (-Aren) atzizkiarekin osatzen den esamoldea.

MAMI.—Esanahia. Significado real.

ESPARRU.—Eremu. Campo, terreno.

BLIKORA BIDEAN (I)

MARTXOKO
SYMPOSIUMEAN
EUROPAN AGERTU
ZEN BADIRELA
PUBLIKOTASUNA
ULERTZEKO ERA
DESBERDINAK.

GIE-ko lehendakariak.

Izan ere, autonomia publikotasunaren alderdi nagusienetako bat da, bien ustez. Nola gauzatu autonomia finantziarioan, irakasleen aukeraketan, gestio eta funtzionamendu-organoak **tajutze-rakoan**, titularitate-patrimonioaren alorrean eta abarretan? Horra hor **gakoa**. Ikastolek zera diote, etorkizuneko euskal eskola publikorako, alor guzti horiek hartu eta diseinu bat egin behar dela; eurek prest daudela diseinu hori egiten parte hartzeko.

KONTZERTUEN ISTILUETATIK ADOSTASUNERA

Uztailean hasi ziren istilurik gogorrenak. Antonio Kanposek, GIEko lehendakariak, adierazpen gogorrak egin zituen kontzertuen **zirriborroa** zela eta. Hain zuzen, ikastolek, publiko bihurtu bitartean, Administrazioarekin kontzertuak izenpetu behar dituzte.

1986an izan zen lehena, eta aurten bigarrena.

Abuztuko oporren ondoren, berriz ere harremanetan hasi ziren bi parteak. Administrazioak ez zuen onartu inolako kontzertu berezirik ikastolentzat. Hala ere, eman zuen kontzertuen dekretuan, ikastolen izaera propioa onartzen zuen, baita kontzertu-sistemaren **behin-behi-**

ADOSTASUN-MAILA
BAT DOKUMENTU
POLITIKOAN GAUZATU
ZUTEN BI PARTEEK.

nekotasuna ere. Akordio bideak argiago ikusi ziren une horretatik aurrera.

Adostasun-maila bat dokumentu politikoan gauzatu zuten bi parteek. Filosofiazko adostasuna zen, eta sei puntutan konkretatzen zen. Euskal Eskola Publikorako gogoeta-epe bat irekitzen zen, lan-egutegia ere ezarri; negoziaketek ikuspegi orokorra galdu gabe egin behar zuten aurrera; ikastolek beren izaera propioa izateaz gain, gaurko eskola publikoekin batera aurreratu behar zuten eskola-publikorantz; bitartean, tratamendu ekonomiko egokia, publikoen mailakoa, izango zuten.

Hurrengo aurrerapausua akordio ekonomiko-finantzieroa izan behar zuen. Urtea bukatu aurretik horretara iristea zen asmoa. Administrazioak, ikastolek gaur egun dituzten zama finantzieroa bere gain hartzea da akordio honen **funtsa**. Era honetan, irakaskuntza benetan doakoa izan ahalko da.

Dena den, akordio ekonomiko-finantziero hau lortzeko zenbait oztupo azaldu dira: Hezkuntza Sailak gutunak bidali dizkie gurasoei, kuotak ordaindu beharrik ez dutela eta. Ikastolen ustez, ordea, gaur egungo subentzioekin ezin da irakaskuntza dohain izan.

EUSKAL ESKOLA PUBLIKOAREN LEGEA

Akordio-bidea batere erraza izango ez dela gauza nabaria da. Ikastolen federazioek manifestaldi baterako deia egin

ARGAZKIAK: J. URIARTE.

Datorren hilabeteetan Gasteizko Legebiltzarrean orain arteko akordioak jasoko dituen legea atera nahi da. Eskola Publikoaren legea aurrerago etorriko da.

zuten abenduaren 19rako. Euskal Eskola Publikoa, Euskal Eskola Nazionala Euskal Eskola kontzeptuak **aldarrikatzen** ziren. Azpi-azpian, kontzeptu hauetaz eritzi desberdinek jarraitzen dutela **bistaratz**en du horrek.

Dena den, negoziaketaren bidetik aurrera egiteko asmoa ere sendoa dela dirudi. Datozen hilabeteetan Gasteizko Legebiltzarrean orain arteko akordioak jasoko dituen legea atera nahi da. Eskola Publikoaren legea aurrerago etorriko da. Guzti honetan partidu politikoek eta sindikatuak izango dute zeresanik handiena, orain arteko bi parteekin batera. Orain arte isilik samar egon badira ere, beren eritzi eta proposamenak plazaratzeko hasi beharko dute laster. ●

OHARRA: Ale hau inprentan zegoela, abenduaren 19an ikastolek eta administrazioak akordio ekonomiko-finantzieroa sinatu zuten.

TAJUTU.—Eratu. Organizar.
GAKO.—Arazoa. **HORRA HOR GAKOA.** He ahl la cuestión.

ZIRRIBORRO.—Borrador.
BEHIN-BEHINEKO.—Provisional. **BEHIN BEHINEKOTASUNA.** Provisionalidad.

FUNTSA.—Helburua. Fin.
ALDARRIKATU.—Eskatu. Reivindicar.
BISTARAZI.—Ikusarazi, frogatu. Demostrar.

"BAT, BI, HIRU... HAMARI!"

OIHUKA. Iruña 1987.

② "Egin" egunkariaren hamargarren urteurrena ospatzeko, Euskal Rock Radikaleko 23 taldek hartu dute parte LP bikoitz hau kaleratzeko. "La Polla Records"ek bi kanta kantatzen ditu "Txuss" eta "El Alcalde" eta beste taldeek bana. Zerrapo, Kortatu, Vómito, Baldin Bada, M.C.D., Eskorbuto, Delirium Tremens, Barricada, Fiebre, Hertzainak, Potato, R.I.P., Korroskada, B.A.P., Zer Bizio, O.K. Korral, Cicatriz, Jotakie, Malos Tratos, Tijuana in Blue, Zarama eta Belladona dira parte hartzen duten taldeak.

Euskal Herrian eta 80 hamarkadan egiten den musika-talderik errepresentagarrienak bildu dira disko honetan. ●

"MAULEKO BIDEAN... IZATEAREN MUGAGABEAN". BENITO LERTXUNDI

Elkar. Donostia, 1987.

② Benito Lertxundik "Mauleko bidean... izatearen mugagabea" bere hamargarren LPa eskeintzen digu. Hamahiru korreen artean, bost kanta doinu herrikoiak, O'Carolan zenaren bi doinu eta Benitok berak sortutako zenbait musika agertzen zaizkigu.

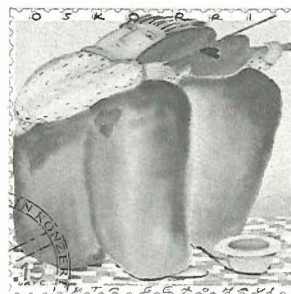
Lehen aldean, "Oskatzex", "Denborak", "O'Carolan I"? "Mauleko Bidean", "O'Carolan II", "Mutil dantza" eta "Partituginen" agertzen dira. Hemen, gure artean ezezaguna den pertsonaia bat agertzen zaigu: O'Carolan. O'Carolan, XVIII. mendeko musikari irlandar bat dugu.

Bigarren aldean, "Bera", "Formak", "Naizenez gero", "Ene izar maitea" eta "Itzaltzutik itzulian" ditugu.

Lehen esan bezala, zenbait doinu herrikoirekin osatzen du disko hau; haietariko batekin irudi monastiko bat berregin nahi izan duelarik, arpa eta ahotsaren laguntzaz. ●

"15 URTE ETA GERO HAU!". OSKORRI

Elkar. Donostia, 1987.

② Martxoan, Oskorri taldeak, Bilboko Arriagan emandako kontzertua zuzenean garbatu zuen ELKAREk, disko hau sortzeko. "15 urte eta gero hau!" LPa bikoitza dugu eta azkenaurreko diskoan, "Oskorri in fraganti"n agertutako abestiak **ezik**, hamabost urteotako kanturik ezagunenak biltzen dira hemen. Abestiok hauexek dira: "Gu gaituzu Oskorri", "Oinaz eta Ganboa", "Haurrak", "Amoros gaixoa", "Sautrela", "Zeren esperoan dago", "Mosen Bernat Etxepareren kantua", "Astoarena", "Igela", "Adela", "Gora eta gora beti", "Itsasotik hilargira", "Korrika", "Laugarrenez nerea etorkizunaren aurrean", "Kalera noa ihesi", "Maldizio betikoa", "Egia da", "Kaio luma zikina" eta "Mozkorri".

Ohizko taldeaz gain (Natxo, Antxon, Bixen, Fran, Charli, Jo-serra eta Jose) Iruñeko gaiteroek, Kepa eta Motriku trikitilariak eta Iñaki Salvadorrek hartu dute parte Jean Phocasek zuzendutako grabaketa honetan. Disko eta kasetetan **ezezik**, konpakt disk formatoan **ere** kaleratu da. ●

BOST AXOLA

IZ. Donostia, 1987.

② IZ-k esperientzia berri **bati ekin** dio "Bost Axola" diskoa argitaratzeari; haur-diskagintzari, hain zuzen. "Bost Axola" taldea hamalauna urteko hiru neskak osatzen dute: Ainhoa Zilberti, Amagoia San Jose eta Teresa Villar. Abestien hitzak 1975ean Elgoibarko Ikastolako haurrek idatziriko "Izarren begietan" liburutik hautatukoak dira. Moldaketa musikalak Aitor Amezagaren eskutik joan dira, hitzen egokipenak Jexux Mari Lopetegik egin dituelarik. Grabaketaren ardura Kaki Arkarazok eraman du.

Hamar abestik osatzen dute disko berri hau. Lehen aldean "Do-re-mi-fa", "Xoriak", "Ikatz", "Mahai Zaharra" eta "Hazia"; eta bigarren aldean: "Trena", "Pinturin kaxa", "Lorea", "Axota" eta "Eskola" deiturikoak. ●

EZIK.—Ez beste. Excepto.

EZ EZIK.—Además de, no sólo... sino...

-I EGIN.—Zerbait egiten hasi. Iniciar alguna actividad. Beti datiboarekin osatzen da egitura hau. Adibidez: Ikasteari ekin. lanari ekin...

ILUNPEAN, PANTAILA HAUNDIARI SO

③Europako Kontseiluak 1988. urtea zine eta telebistaren urtea izendatu du. Hori dela eta, Eusko Jaurlaritzak zinea bultzatzeko politika indartu eta ETBrekiko harremanak estutu nahi ditu. Baina badirudi zinea bultzatzeko politika hau garaiaren kontra doala. Izan ere, Europa osoan gero eta jende gutxiago joaten da zinera, eta horrelaxe gertatzen da gure herrian ere.

Europa osoan gero eta jende gutxiago joaten da zinera, eta honelaxe gertatzen da gure herrian ere.

EUSKO JAURLARITZAREN ZINE-POLITIKA

Jaurlaritzak zineari dirua emateko orain arte bi bide izan ditu. Lehendabizikoa, subentzioak. Horretarako, zine-proiektuak aurkezten dira eta aukeratuak 20 milioiko subentzioa ematen zaie. Aurten, subentzioak lehengoak halako bikoak izango dira eta, 20 milioi eman beharrean, 40 emango dira pelikula bakoitzeko. 20 milioiko subentzio hau orain dela lau urte jarri zen indarrean. Orduan laguntza ona zen, 80 milioiko presupostua normala bait zen pelikula bat egiteko; baina gaur egunean 120 milioiko presupostua normala da, eta motza gelditu da 20 milioiko laguntza hori.

Dirua emateko bigarren bidea hau da: Jaurlaritzak orain dela hiru urte edo esperimentu bat egin zuen, ordu beteko hiru pelikula eginez. Honetaz zera dio Eusebio Larrañagak, Kultur Zabalkunderrako Zuzendari Orokorrak: "nire ustez, esperientzia polita izan zen, han aktore eta zuzendari euskaldunak sortu zirelako, nahiz eta pelikula horien kanpora ateratzeak **kale egin**; han jende-multzo bat zinema-alorrean nahikoa iaioa sortu zen".

Hauxe bera egin nahi da aurten ere, eta sistema berdinarekin. Hori dela eta, gidoi-lehiaketa bat ateratu zen iaz eta handik pelikula bat aukeratu da. Pelikula ho-

rren presupostuaren erdia jarriko du Jaurlaritzak eta beste erdia aurkitzen ere saiaturiko da. Horrela, urtean zehar, nahiz eta urte-barruan denak ez ateratu, hiru euskarazko pelikula ateratu nahi ditu Jaurlaritzak. Apirila eta iraila aldean aterako dira berriro gidoi-lehiaketak.

Egingo den hirugarren ekintza, **arau-dia gaurkotzea** da. Alde batetik, arauak zabaldu egin nahi dira Euskal Telebistarekin kontaktuak izateko. "Momentu honetan" dio Eusebio Larrañagak, "Eusko Jaurlaritzak bere bidea darama eta ETBk beste bide bat. Nire ustetan, indar denak bildu eta koordinatu egin behar dira".

GERO ETA JENDE GUTXIAGO JOATEN DA ZINERA

Zine-aretoen beherakadak honela jarraituz gero, daturik pesimistenen arabera, 1992rako Euskal Herriko zine-areto guztiak desagertuko dira; daturik optimistenen arabera, berriz, hau 2.015ean gertatuko da. Etorkizuneko garai horretan, bi zine-moeta bakarrik egongo direla diote adituek, teknologia berriak erabiliko dituzten zine-aretoak, hau da, hiru dimentsioetakoak, pantaila hemisferikodunak... eta zine-areto txikiak, **emanaldiak** publiko txiki bati zuzentzen dizkionak (autore baten zinea, zine porno-grafikoa, eta abar eskainiz).

Hori dela eta, zenbait enpresariok zine-aretoen **birmoldaketari** ekin dio, lehen areto haundi bat zegoen tokian hiru edo lau zine-areto txiki eginez. Honela Bilbon Multi-8 edo Avenidak dauzkagu, Donostian Petit Casino eta Gasteizen Samaniego aretoak. Baina aretoen birmoldaketa ez da Jaurlaritzaren kompetentzia. Foru Aldundi eta udalei dagozkie aretoen birmoldaketarako subentzioak ematea. Eta asmo hori dutela esan zigen Larrañaga jaunak.

Zineak ixten ari dira, eta toki batzuetan udalak hasiak dira aretoak erosten. Elgoibarren, Eibarren eta beste toki askotan udalak edo erosi du zine-aretoen

**AURTEN SUBENTZIOAK
BIKOIZTU EGINGO
DIRA 20 MILIOITATIK 40
MILIOIRA PASATUZ.**

MOTZ.—Urria, eskasa. Corto, escaso.

KALE EGIN.—Huts egin. Fallar, fracasar.

ARAU-DI.—Arau + -DI, arau multzoa. Normativa. -DI atzizkiak taldea, multzoa adierazten du euskaraz. Era berean: Lizardi, pagadi, sagardi...

GAURKOTU.—Eguneratu. Poner al día, renovar.

EMANALDI.—Ikuskizun. Función, proyección.

BIRMOLDAKETA.—Bir+moldaketa, aldaketa. Remodelación. Kontsonantez hasten diren hitzek -BIR aurrizkia hartzen dute eta bokalez hasten direnek -BER: birmoldaketa, berreskuratu...

ARGAZKIAK: J.M. ZABALA

Lehen areto haundi bat zegoen tokian hiru edo lau zine-areto txiki egiten dira gaur egun.

Zine-aretoen beherakadak honela jarraituz gero, daturik pessimistenen arabera, 1992rako Euskal Herriko zine-areto guztiak desagertuko dira.

bat edo hori egiteko mugitzen hasi da. Eusebio Larrañagaren ustetan, hau gertatzen da "zinearen jabeak ikusten duelako aretoa etxeak egiteko salduz diru gehiago lortzen duela. Orduan, erakunde pribatu batek hori ezin mantendu badu, ez da onartzekoa herri bat aretorik gabe egotea, zine-emanaldiak, antzerkia edo ekintza kulturalak egiteko. Askoz hobeto pribatua bada, baina, ezin denean, ondo ikusten dut udalak berak hartzea".

Zine-enpresarioen Elkartearen ustetan, ordea, "hau hala da, bai, baina, toki askotan nahiz eta zine-areto pribatuak egon, udalak aretoen bat erosi du edo erosi nahi du, eta hori guri konpetentzia egitea da. Gainera, urtean zehar, asko

jota, dozena bat bider erabiltzen dituzte aretook. Gure ustez, kasu horietan egokiena areto pribatuak alokatzea da".

EUSKAL ZINEA ETA EUSKARA

Euskal zinea, Euskal Herrian egindakoa, euskaraz eta euskaldunoi zerbait esaten digun gaia duena omen da. Hauetxek dira, behintzak, subentzioak emateko Eusko Jaurlaritzak jartzen dituen baldintzak. Euskarari dagokionean, edo euskaraz egindakoa izan behar du edo, behintzat, kopia bat euskaraz egin behar da. Aktore eta teknikoei dagokionean, gehiengo euskalduna izatea eskatzen da. Eusko Jaurlaritzaren politika honek oso kritika gogorak jaso ditu, esan bait da zinegileak gehiegi moldatzen direla Jaurlaritzaren baldintzetara, jendeari gustatzen ez zaion zinea eginez.

"Bi baieztapen daude hor" dio Kultu-

ra Zabalkunderako Zuzendari Orokorrak "zinegileari ez zaiola euskara interesatzen, baizik eta euskararen izenean ateratzen duen dirua; hori, beharbada, egia da. Eta beste baieztapena; herriari ez zaiola interesatzen euskal zinea, eta ni horren aurka nago erabat. Eusko Jaurlaritzak egindako hiru pelikula haien esperientzian oinarrituta, —euskara hutsean eginak ziren— jendeari gustatu egin zitzaizkiola esan dezaket, jende asko etorri bait zen, gazteak gehienbat. Ni jabe egiten naiz pertsona heldu bati, bere bizitza osoan pelikulak erdaraz ikusi dituenari euskarara pasatzea gogorra egiten zaiola. Baina gaur egun jende gazte askori —20 eta 30 urte bitarte— interesatzen zaio. Ni gogoratzen naiz ETB sortu zenean, pelikulak euskaraz ikustea gogorra egiten zela, gaur egun, berriz, euskaldun-euskaldunari oso eroso egiten zaio pelikulak euskaraz ikustea. Ohitura sortu behar da".

Euskal zinearen publiko-multzo haundi bat, euskara ikasten ari direnek osatzen dute, praktikak edo egiteko. Baina horrek ez du esan nahi **aintzakotzat** hizkuntza bakarrik hartuko dutenik eta pelikularen maila halamoduzkoa izan daitekeela. Inola ere ez. Izan ere, nahiz eta jendea zinea euskara entzutea joan, pelikula ona ez bada, zine-aretotik irten egingo da. Beraz, ez dago aitzakiarik, publiko horrek ere benetako zinea eskatzen du. ●

TOKI BATZUETAN, UDALA HASI DA ZINE-ARETOAK EROSTEN.

"GAUR EGUN, EUSKALDUN-EUSKALDUNARI OSO EROSO EGITEN ZAIO PELIKULAK EUSKARAZ IKUSTEA.

BAIEZTAPEN.—Baiezta(tu) + -PEN. Afirmación. Kontrakoa: Ezeztapen.

EROSO.—Erraz. Cómodo.

AINZAKOTZAT.—Aintzako + -TZAT. En consideración. **AINZAKOTZAT HARTU.** Tomar en consideración. Euskaraz -TZAT atzizkia izenei eranstean "tomar por" bezala, itzuli daiteke. Era berean: Semetzat, mailutzat, tontotzat...

LAPUR GIZAGAIXOAK

③ Umore beltzeko txistea ematen du, baina **egia hutsa** da. Bartzelonako laborategi batean HIESa ikertzen ari dira. Odol kutsatua behar dutela eta, langile bat bidali dute Sevillara, odolaren bila. Gizonak, lana bukatuta, Sevillan aparkatu du kotxea, odol kutsatua barruan utzita.

Handik gutxira, lapurrak etorri eta, kanpoko matrikula ikusi bezain laster, atea **bortxatu** dute. Kotxeko kutxa misteriotsuak hartu eta presaka ihes egin dute gizarajoei. Ez dakite zernolako **altxorra** daramaten. Agian, drogaren bat zela pentsatuko zuten.

Orain denbora asko ez dela, antzeko zerbait gertatu zen maleta erradiaktibo batekin. Lapurretan aritzeak, hortaz, badu arriskurik. ●

ELEKTRIZITATE-ZAZTADAK TAXIAN GAIZTAKERIAN ARITZEAGATIK

③ Ez da lanbide gozoa taxizaleena, gauez lan egiten dutenean batez ere. Lapurretak, hilketak eta horrelako trantze ugari **jasan** behar izaten dituzte. Parisen, hilketa baten ondoren **erreminduta**, gaizkileak menderatzeko era bitxia asmatu dute taxizaleek: "aulki elektrikoa". Atzekoak eraso nahi dionean, taxizaleak 52.000 boltioko **zaztada** emango dio oinetan eta bizkarraldean.

Gaizkileen kontra sistema hau erabiltzeko baimena eskatu dute. Baina, udalekoen ustez, arriskutsu samarra da. Eman dezagun, taxizaleak berogailua piztu nahi duela, baina konturatu gabe beste tresnatxo horri eragiten diola. A zer nolako erre-usaina! ●

EGIA HUTSA.—La pura verdad.
BORTXATU.—Behartu. Forzar.

ALTXOR.—Tesoro.
JASAN.—Agoantatu, nozitu. Soportar.

ERREMINDUTA.—Oso naserre.
ZAZTADA.—Descarga eléctrica.

"LEGE LEHORRA" GAZTETXOENTZAT

③ Drogaren aurkako borroka gogortzen ari da egunetik egunera. **Oraintsu arte**, debekatutako drogen kontrako kanpaineak zuten **oihartzunik** haundiena. Baina piskanaka droga legalen aurkakoena haien pare jartzen ari da. Oraingoan alkoholari heldu zaio txanda: "Zenbat eta gutxiago, hobe". Dena dela, beste iritzi hau ere asko ari da zabaltzen: "gaztetxoek, 16 urtetik beherakoek, hobe alkohol-tantxa bakar bat ere ez edatea".

Espainiako legeriaren arabera, 16 urtetik beherakoek debekatua dute dantzalekuetan eta edari alkoholikoak zerbitzen diren bestelako tokietan sartzea. **Debekuak debeku**, gaztetxoz josita daude dantzalekuak. Ez omen dira, gainera, batere edari alkoholgabeen zale. Hauxe frogatu da Donostiako dantzalekuetan udaltzainek egindako izkutuko bisitetan. Orain arazoari aurre egin behar. Ez dute, gaztetxoek **oneritzia** izango alajainkoa! ●

EMAKUMEA TELEBISTAKO PUBLIZITATEAREN ERREGINA

② Iruñeko Informazio-Zientzien Fakultatean TVEren lehen kateako mila eta zazpirehun iragarki **aztertu** dituzte. Hona hemen ikerketa horren **ondorioak**. Iragakien %56an azaltzen da emakumea. Baina, beste %44ean ere **sarri** aipatzen da emakumea, irudietan emakumerik azaltzen ez bada ere. Emakumearen edertasuna **azpimarratzen** da **batipat**. Bestelako ezaugarriak: amatasuna, maitasuna eta abar **ozta-ozta** ageri dira. Gaztetasuna ere **maiz** erabiltzen da publizitatean. Iragakien %76an, hain zuzen ere, hamabost eta hogeitamabost urte bitarteko emakumeak agertzen dira. ●

ARGAZKIAK: J.M. ZABALA

AZTERTU.—Miatu. Examinar.
ONDORIO.—Ondorena, emaitza. Resultado, consecuencia.
SARRI.—Maiz, askotan. A menudo.
AZPIMARRATU.—Nabarmendu. Subrayar, resaltar.
BATIPAT.—Batez ere. Sobre todo.

OZTA-OZTA.—Justu-justu. A duras penas.
MAIZ.—Sarri, askotan.
ORAINTSU ARTE.—Orain+TSU, arte, orain denbora gutxi arte. -TSU atzizkiak bi esanahi har ditzake euskaraz:
-ugaritasuna: euritsu, menditsu.
-"gutxi gora beheraren esanahia: oraintsu, igualtsu..."

OIHARTZUN.—Eco.
DEBEKUAK DEBEKU.—Nahiz eta debekatu egon. A pesar de la prohibición.
IZKUTU.—Oculto.
ONERITZI.—On+eritzi, onespina. Aprobación.

Laster, beharbada, haur askok amaren abizena hartuko du a

ABIZENAK ERE

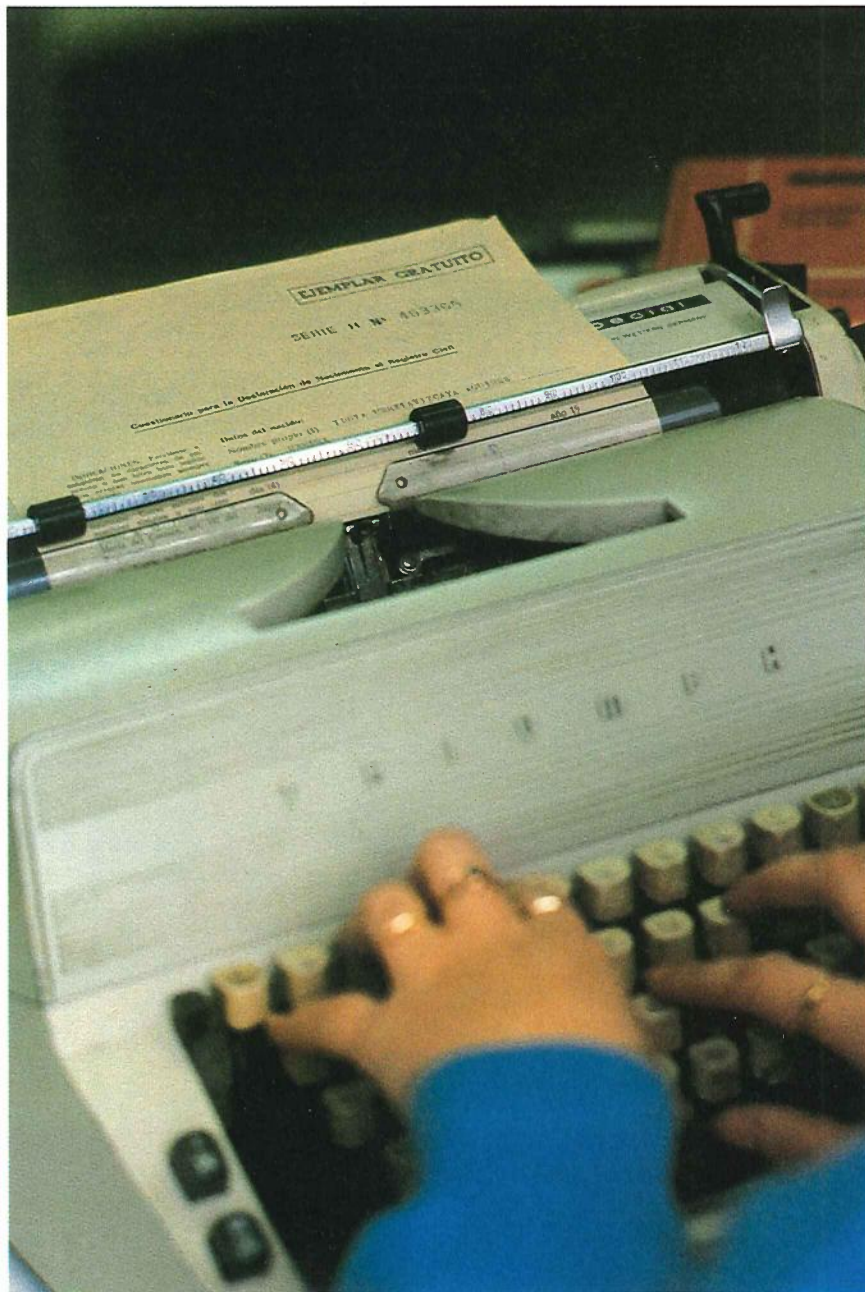
③ - ...

- Aitor Aginagalde Perez.
- Baina, baina, zure aitaren abizena ez al da Perez?
- Bai. Baina amarena jarri zidaten aurretik.
- ...?

Aitarenak egin du. Aurtengo urtetik aurrera seguruenik estatu espainoleko haur jaioberri askok amaren abizena eramango dute aitarenaren aurretik. Justizia Ministeritza Kodigo Zibila aldatzeko legeproiektua **burutzen** ari da. Besteak beste, gurasoei beren haur jaioberrien abizenak aukeratzeko parada eskaini

nahi zaie. Aukera **murrizta** izango da nolahi ere. Lehenbizi aitaren abizena ala amarena jarriko dieten baino ez dute erabakiko. Dena dela, **bere txikian**, pausu haundia izango da hau emakumeentzat. Emakumeak, hortik aurrera, ez du, ohi bezala, nahitaez gizonaren atzean gelditu beharko.

Gurasoek biek bat eginda erabaki beharko dute zein joango den aurretik eta zein atzetik.

SENATU ETA PARLAMENTUAREN ONESPENA BEHAR ORAINDIK

Espainiako Emakumearen Institutuak emakumeen aukera-berdintasunaren aldeko kanpaina gogor bati ekin zion aurreko urtean. Espainiako legeria aztertu ondoren, 120 aldaketa egiteko eskatu zioten gobernuari, legeetako zenbait atal emakumeen kaltetarako zirela eta. Justizia, osasuna, ekonomia eta beste zenbait arlotakoak ziren eskatutako 120 neurri horiek. Tartean zen, esate baterako, aipatutako haurren deituri buruzko hori ere. Ministrari-Kontseiluak irailaren 25ean onartu zuen txostena eta, geroz-

**ABIZENAREN AUZIA
1988. URTEA AMAITU
BAINO LEHEN ERABAKI
BEHAR DA.**

tik, ministeritzetan lanean ari dira, aldaketa horiek aztertzen eta gehiago zehazten. Dena den, lege berri horiek Senatu eta Parlamentuaren **onespena** beharko dute, indarrean jarri baino lehen. Hiru urteko epean, hau da, 1990 urtea bukatu

BURUTU.—Egin, osatu.

MURRITZ.—Mugatua, txikia.

BERE TXIKIAN.—Esaera: erabaki txikia baldin bada ere, badu garrantzirik. A pesar de que sea limitado.

ONSPEN.—Onetsi+-PEN, oneritzia. Reconocimiento, aprobación. Era berean: Luzapen, oroipen, erakarpen.

HABE - 122

turenaren aurretik.

AUZITAN

aurretik, erabaki beharko dira 120 proposamen horiek. Baina horietako batzuek, abizenarenak kasurako, epe motzagoa dute, 1988. urtea amaitu artekoa hain zuzen.

GURASO BIEK BAT ETORRI BEHAR ERABAKIAN

Emakumearen Institutukoek Kodigo Zibileko 109. artikulua aldatzeko eskatu zuten. Haurren lehendabiziko abizena aitarena dela esaten da bertan, eta bigarrena amarena. Eskaeraren arabera, gurasoek biek bat eginda erabaki beharko dute zein joango den aurretik eta zein atzetik. Erabakiak, bestalde, seme-alaba guztientzako balioko du. Hau da, gurasoek ezingo diote seme-alabetako bati amarena jarri eta hurrengoari aitarena. Guztiek abizen berberak eta ordena berean izango dituzte. Hortaz, legea argitaratu aurretik haurren bat dutenek ezin izango diete hurrengoei amaren deitura aurretik ezarri.

**JUSTIZIA
MINISTERITZA KODIGO
ZIBILA ALDATZEKO
PROIEKTUA BURUTZEN
ARI DA,
EMAKUMEAREN
INSTITUTUAREN
ERAGINEZ.**

Gurasoak bat ez badatoz, arazoa saihesteko, bi aukera proposatu dituzte: abizen berria asmatu, bienak erabiliz, ala beti ordena jakin batean ezarri abizenak. Justizia Ministeritzak erabaki beharko du auzi hau.

ARGAZKIAK: J. URIARTE

Eskaeran, adin-nagusitasunera heldutakoan abizenak atzekoz aurrera jartzeko eskubidea ere aipatzen zen. Baina eskubide hori ez omen da batere berria. 1981.eko maiatzaren 13tik hemezortzi urtetik gorakoek badute horretarako eskubidea. Epaile batek esan digunez, "Bada abizenak aldatzeko eskubide honetaz baliatzen den jendea. Arrazoiak ez dakizkit. Beharbada, arrazoi psikologikoak dira, ama aita baino gehiago maite duelako, edo, aitaren abizena erdalduna eta amarena euskalduna izaki, lehen abizena euskalduntzeko. Izan ere, jendeari

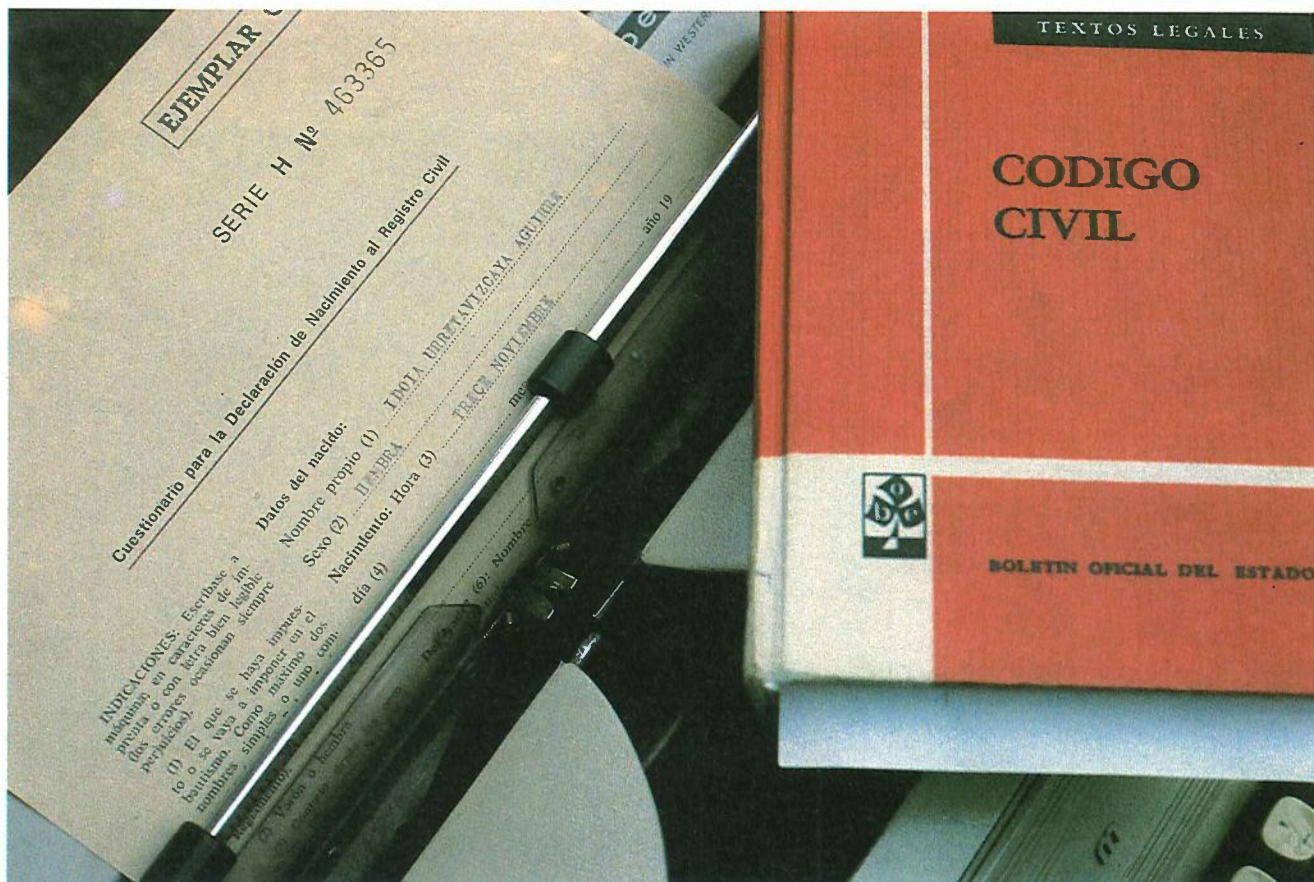
gehiago **axola dio** aurrenekoak. Baina, hauek nik susmatzen ditudan arrazoiak dira, jendeak ez bait du esaten zergatik egiten duen aldaketa. Legeak ez ditu horretara behartzen, gainera".

Bestalde, ama **ezkongee**k-aita ezagunik ez dagoenean —badute haurrei beren abizena ezartzeko eskubidea. Baina zenbait kasutan "eskubide" ordez, "zigorra" esan beharko genuke. Izan ere, lehen deitura horrek aita ezagunik ez duela **salatzen** du. Arazo hau dela eta, ama ezkongeei, haurrari abizenak ezarri ▶

AXOLA DIO.—Kezkatzen dio. Le importa.

EZKONGE.—Ezkon+ -ge, ezkongabea. Soltero/a. Era berean: Indarge, kolorge.

SALATU.—Atzeman. Evidenciar.

Eskaeran, adin-nagusitasunera heldutakoan abizenak atzekoz aurrera jartzeko eskubidea ere aipatzen da.

behar dizkiotenean, lehendabizi beren bigarren deitura jartzeko aukera ematen zaie. Ama ezkongeez deizte baliatzen omen da eskubide honetaz, haurraren aitari eza ezkutatzeko. Aita ezkongeez haurra onartuz gero, berriz, bere abizena eman behar dio nahitaez, ezkonduen antzera.

JENDEAREN ERITZIAK

Balizko lege-aldaketa honen inguruan inkesta txiki bat egin dugu. Andrazko guztiak ez datoz bat, ezta gizonezkoak ere. Dena dela, badirudi tradizioak sekulako pisua duela. Emakumezko gehienek ustea, da, bestalde, gizonak ez duela onartuko bere abizena emakumearen atzetik jartzea.

Lolik, haurdun dagoen hogeitabat urteko emakume ezkongeez, lehengoari eutsi nahi dio: "Nik uste dut harena jarriko diodala, batez ere ohituragatik. Ez dakit. Gainera, ez dut uste neure abizenak jartzea gustatuko zaionik".

Sei hilabeteko dagoen beste emakume bat, Esperanza, ez dago ados Lolirekin: "Gustatuko litzaidake neure deitura jartzea. Legea, haurra jaio baino lehen etortzen bada, neure senarrarekin lasai

hitz egin beharko dut. Ez dut uste deitura-kontuagatik bikotea hautsiko dugunik. Baina senarrari kostako zaio amore ematea. **Istiluak** sortuko dira seguraski, ni neu ere nahiko burugogorra naiz eta".

Lola hogeitamahiru urteko ama ere alde azaltzen da: "Nigatik oso gustora. Baina ez dakit zer esango lukeen nire gi-

askori ere ez zaio ondo irudituko".

"Niri bost axola —dio umedun dagoen hogeitalau urteko batek— ez dit bategi inporta neure abizena ala senarrarena jartzea...". Berrogeitamar urteko beste emakume hau, orde, zalantzarik gabe mintzatzen da: "Lehenengoa aitarena, ni oso tradizionala naiz eta. Zertarako hainbeste nahasketa? Azken batean berdina da. Erregistrarako eta askoz garbiagoa da lehengo. Dibortzioa eta horrelako gauzak daude, gainera, neba-arrebak azkenean elkarrekin ezkonduko dira, abizenen **nahaste-porraste** horrekin".

Gizonezkoak, berez, ez daude legeren kontra. Baina ez dira aldatetaren oso zale. Aita eginberri den hogeitamaika urteko gizon honen eritzia kasurako: "Legea indarrean jarriko balitz, ez litzateke ezer apartekorik gertatuko. Portugalen aspalditik ari dira horrela jokatzeko. Hala ere, nik ez nioke amarena aurretik ipiniko Andreak hala nahi izanez gero, luze hitz egin beharko genuke. Baina ez naiz horren aldeko. Ezin dizut esan zergatik... betidanik izan da horrela, ezta? Nire aita, gainera, haserre bizian jarriko litzateke. Bere abizena eramango duen lehen hila izanda, amarena jarriko diodala esanez gero, akabo". ●

**LEGEA ARGITARATU
AURRETIK HAURREN
BAT DUTENEK EZIN
IZANGO DIETE
HURRENGOEI AMAREN
DEITURA AURRETIK
EZARRI.**

zonak. Legezkoa iruditzen zait geure abizena aurretik jartzea. Zergatik jarri behar da beti aurretik aitarena? Gizonaren azpian eduki gaituen beste lege bat izan da hori. Hala ere, nire ustez, gizarteak ez du bategi ondo hartuko haurrak amaren abizena eramatea. Seguraski, emakume

BALIZKO.—Hipotetikoa, zerbait oraindik gertatu ez denean baina gertatuko dela espero denean. Kasu honetan, oraindik Parlamentuaren onospena ez duen lege bati buruz hitz egin dugu eta beraz, ez dakigu ziur lege hori martxan jarriko den ala ez.

ISTILU.—Iskanbila, tira-bira. Discusión, enfrentamiento.

NAHASTE-PORRASTE.—Hitz jokoa: Zikulusaltsa. Confusión, lío.

ESPEDIENTEA

F. Zubiaga. Ibaizabal. Euba, 1987.

② Nobela honetako pertsonaiak eta leku-izenak asmatutakoak dira. Hala ere, nobelak badu halako kutsu historiko bat. 1974. urtean gertatzen dira bertan kontatzen direnak. Garai hartako giroa **isladatzen** da: gazteria abertzalea, Franco hil baino lehenagoko alkate frankista, apaizaren isilpeko lana aberriaren alde, ...Kontalaria espetxeratu berri duten mutil gazte bat da. Kontakizun osoa auzi-maisuari (epaileari) egiten dion idatzia da: 1974eko **agorraren** 3tik 16ra bitartean, espetxean dagoela, aurreko hila-beteetan gertatutakoaren berri ematen du, bere burua **zuritze aldera**.

Felix Zubiaga pasiotarra da, eta Eubako ikastetxean bizi eta ari da lanean. Bizkaieraz idazten du. Beste bi nobela ere baditu argitaratuak. "Babilandia" eta "Rh-odolestuak". ●

BAINA ZEIN EZ ZAIO
ESPERANTZAREN BATI
ATXEKITZEN

Jose Ramon Beloki. Gipuzkoako Kutxa. Donostia, 1987.

② Ipuin honek Irun Hiria Literatur Saria irabazi zuen 1986an. Zortzi-bederatzi orrialde besterik ez ditu, baina neurri labur horretan egileak oso kontakizun indartsu eta borobila burutu du. Oso hizkuntza landua ageri du Beloki (nork bereizten zituen gure artean euskara ona eta literatura? Euskara txarrez literatura ona **egiterik balego bezala**), eta kontatzen ere majo dakiela frogatzen du. Baserri-girokoa da kontakizun hau ere; tragedia, mitoak, sinboloak, ... nahasten dira, aldi berean hurbil eta urrun bihurtzen zaigularik. ●

NIRE OSABA TEO

Pilar Mateos. Anaya. Madrid, 1987.

② Bistan dago gure artean haur-literatura dela, testugintzarekin batera, liburgintz mota osasuntsuena. Horregatik sartzen dute kanpoko argitaletxeek muturra euskarazko liburuetan. Oraingo hau ANAYAK argitaratu du. "Iratxo berdea" izeneko bilduma batean dator. Bilduma berria bezain polita eta ondo egina: hizki handiak, irudi koloretsu ederrak, make-tazio atsegina, ... Ipuina ere, tipo horretara; irudimenez eta graziaz betetako kontakizuna da: kontalariak, mutiko batek, bost urteko osaba harrigarri bat du, Teo; haren lagun Soniak, berriz, sei aitita-amama, hamaika neba-arreba eta hamasei osaba-izeko, eta denak bizi dira etxe batean; baita zenbait lagun bisitari ere, Eskimal Txikia adibidez.

Oso ipuin egokia gurasoek seme-alabei irakurtzeko. ●

FADURA

Patxi Ezkiaga. Gipuzkoako Kutxa. Donostia, 1987.

② Hau ere Irun Hiria Literatur Sariaren irabazle gertatu zen 1986an, olerki-sailean. Harrigarria, egile berak hiru urtez segidan irabazi bait du sail honetan. Horiez gainera baditu beste sari batzuk ere. Ezkiagaren poesiaren ezaugarri nagusi batzuk ageri dira hemen ere: existentziaren aurrean galdezka, paisaiari begira gogoeta sakonetan, bizitzaz, amodioaz, heriotzaz **hausnarketan...** Ez dira solasean bezala, denborapasa-gisa, irakurtzen diren olerkiak hauek. Irakurleari halako jarrera **barneratzailea** eskatzen diote. ●

HAIZEAREN FAROA

Fernando Alonso. Anaya. Madrid, 1987.

③ Hau ere "Iratxo berdea" bildumako alea da. Bilduma hau zortzi urtetik gorako haurrentzat egina da. Liburu guztiak, jatorriz, gaztelaniaz idatzita daude, eta horrek badu bere pisua euskarazko testuan ere. Hala eta guztiz, itzulpena egoki burutu dela aitortu behar da. Fernando Alonsok, egileak, haxe dio bere lanaz: "Aspaldian hitzak hartu eta zortzi ipuin moldatu nituen. Eta hitz haiek, bizitzaz beterik, zaldun **zital** batek bahitutako dragoi baten istorioa, bere kristalezko oinetakoetan **gatibu** zegoen neskato baten istorioa, askatasuna lortzeko bat eginik borrokatzen ziren gizon-emakume batzuen istorioa... kontatzen zituzten.

"Geroztik, hitz haiek liburu honen orrialdeetan harrapatuta geratu ziren, ..."

POETA BATEN NARRAZIO
NAGIAK

Luis Mari Mujika. Gipuzkoako Kutxa. Donostia, 1987.

② Hona hemen, hirugarrenik, saiakera-sailean irabazle gertatu zena. 1986ko Irun Hiria Literatur Sarian alegia. Luis Mari Mujika lizartarrak hizkuntzalartzan, literatur kritikan, poesigintzan, lan ugari eman du argitara **gaurdaino**. Oraingo honetan bide berria jorratu nahi izan duela dirudi: saiakera-lana izanik, poeta baten narrazio-gisa aurkeztzen digu berak. Jeneroen bateraketa, alegia. Nafarroako bazterren deskribapenak ematen zaizkigu. Lurralde horretako historia, pertsonaiak, pasadizoak, ... beti ere ardatz gisa kezka nagusia ageri delarik: euskararen egoera larria, **galera**, atzerakada. ●

ISLADATU.—Erakutsi, azalera. Mostrar, reflejar.

AGOR.—Iraila. Septiembre.

ZURITZE ALDERA.—Zuritzeko, zuritu nahian. Para justificarse, para explicarse.

EGITERIK BALEGO BEZALA.—Hipotetikoa. "Como si fuera posible...".

BISTAN DAGO.—Garbi dago, agerian dago. Salta a la vista, está claro.

HAUSNARKETA.—Hausnar(tu)+-KETA, gogoeta. Reflexión. Hausnartu. Pentsatu.

-KETA atzizkiak esanahi ugari hartzen ditu euskaraz.

• akzioa: hizketa, garbiketa...

• garraioa: egurketa, urketa...

• multzoa: mendiketa, diruketa, ardiketa...

BARNERATZAILE.—Barnera+-TZAILE. Introspectivo. -TZAILE atzizkia ajentea adierazteko erabiltzen da euskaraz: Saltzaile, ordaintzaile, hiltzaile...

ZITAL.—Petrala, gaiztoa. Perverso.

GATIBU.—Presoa. Cautivo.

GAURDAINO.—Gaur arte, orain arte.

GALERA.—Gal(du)+-ERA, kaltea. Pérdida, desaparición.

ESKIAN, MALDA

Eskia aberatsen kirola dela?... Orain ez hainbeste.

"ASTE OSOKO ESKI-IKASTAROAK BULTZATU NAHI DITUGU IKASLEENTZAT. EUROPAKO BESTE LEKUETAN HORRELA EGITEN DA. IKASTARO-ERDIAN ETENALDIA EGIN ETA EZAGUTZEN EZ DUTEN ZERBAIT IKUSTEKO ETA GOZATZEKO AUKERA EMAN IKASLEEI".

3 La konturatu gabe, oraingoan ere ustekabeen harrapatu gaitu hotzak. Udazken-negu aldera **sumatzen** dugun tristura egunak mozteari eta eguzkia eskasteari lotuta daude. Aurreko alean depresioa gure artean zebilela esan genizuen. Garai honetan parrokiario ugari izaten ditu. Neguak, ordea, badu alde **onuragarri**rik ere. Eguraldi **goibel** eta hotzarekin batera elurra dator eta bada zerekin gozaturik. Gabonetako oporrak eskiatzen hasteko garai aproposa izaten dira elurzale askorentzat. Ez da urte berriari ekiteko modu makala, alajaina! Aurten, dena dela, eskialeku gehienek lehenago ireki dituzte ateak. Elurteak lehenago hasi dira eta joan den abenduaren 6rako instalazio gehienak prest zeuden.

Eskia ez da kirol merkea. Gehienetan Euskal Herritik kanpo joan beharra dago elur bila, eta oso ekipo garestia behar da. Baina badira kirol honi ekiteko aukera merkeak. Azken urteotan, Gipuzkoa, Bizkaia eta Nafarroako Diputazioek ikasle nahiz helduentzako eski-kanpainak antolatu dituzte eta arrakasta haundiarekin antolatu ere. Arabako Diputazioa ere hasia da aurten kanpaina honekin.

Hona hemen kalean aurkituko dituzuen aukera batzuk. Ahal baldin baduzu, animatu eta ez ethezuloan gelditu. Eskeintza zabala da oso: eski alpinoa, **iraupen-eskia**, aste bukaerarako nahiz aste osorako irtenaldiak, eskiak inoiz jantzi ez dituztenentzako ikastaroak eta baita

munduko txapelketetan parte hartzeko moduan daudenentzat ere.

IAZ, HAMABI MILA PERTSONA JOAN ZIREN ESKIATZERA GIPUZKOAKO DIPUTAZIOAREKIN

Eusko Jaurlaritza izan zen eski kanpaina hauen **aitzindari**. Gero, transferentziak zirela eta, lurralde bakoitzeko Diputazioek hartu zuten lan hau eskuartean. Gipuzkoako Diputazioak ekin zion lehendabizi kanpaina honi. Orain zortzi urte hasi ziren antolatzen eta izugarrizko arrakasta izan dute. "Guztira, hamaika edo hamabi mila pertsona ateratzen dira urtarrila eta apirila bitartean, ikasleak eta

helduak kontutan izanik" —diote Diputazio honetako Kirol Zuzendaritzako arduradunek. Candanchu, Formigal, Baqueira eta Panticosa izango dira aurten gipuzkoarren aisialdiaren lekuko. Joan den urtean askoz aukera zabalagoa eskaini zuten, baina horrek oztopo ugari sortu zituen eraketaren aldetik. Eski alpinoa eta iraupen-eskia ikasteko aukera izango duzue aste bukaeretako nahiz aste osorako irtenaldietan. Prezioan bidaia, hotela eta mantenu-erdia, remonteak eta eski-ikastaroa daude sartuta helduen kasuan. Ikasleentzat eratzen den kanpaina, berriz, erakundearen diru-laguntza duenez, mantenu osoa eta baita eskiatzeko behar den materialaren alokatzea ere, sartzen da. Bestalde, ikasle-talde bakoitzarekin irakasle edo arduradun bat joango da eta honek ez du ezer ordaindu beharrik izango. "Orain goz, eskola gehienek aste-bukaeretako ikastaroak aukeratzen dituzte. Guk, dena dela, aste osoko irtenaldiak bultzatu nahi ditugu, beste komunitate auto-moetan eta Europan egiten den antzera. Hurrek ikasturte-garaian joan beharko lukete elurretara. Eskolak alde batera utzi aste betez eta, bitartean, ezagutzen ez duten zerba it ikusi eta gozatzeko au-

SUMATU. —Nabaritu. Sentitu.

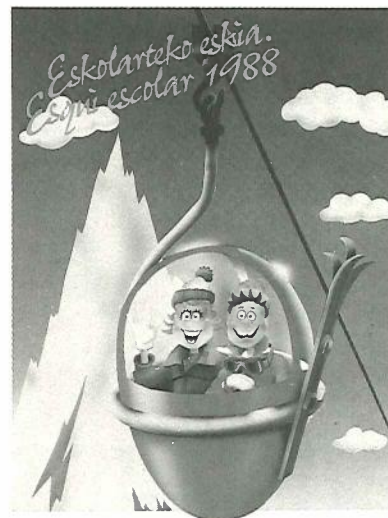
ONURAGARRI. —Onura + -garri. probetxugarria. Provechoso. Era berean: ulergarri, maitagarri...

GOIBEL. —Iluna, tristea.

IRAUPEN-ESKIA. —Esqui de fondo.

AITZINDARI. —Aitzin + -(l)ari. Precursor, pionero.

AN BEHERA

GIPUZKOAKO FORU ALDUNDIA
DIPUTACION FORAL DE GUIPUZCOA

ORAIN ARTE GIPUZKOA,
NAFARROA ETA BIZKAIKO
DIPUTAZIOEK ANTOLATZEN
ZITUZTEN ESKI-IKASTARO HAUEK.
HEMENDIK AURRERA, ARABAKO
DIPUTAZIOAK ERE EGINGO DITU.

ARGAZKIAK: J. URIARTE

kera eman. Askoz ere egokiagoa da hori pedagogiaren aldetik. Aste-bukaeretakoa ez dago gaizki, baina denbora laburregia da. Izugarri nekatzen dira, ordu asko pasa behar dituzte autobusean eta azken batean sei bat ordu besterik ezin-go dute eskiatzen eman. Irakasleentzat ere oso gogorra da hainbeste haur hain denbora gutxirako etxetik ateratzea".-dio Juanxo Sabadiak, haurren eski-kanpainaren arduradunak.

Kanpaina hauek normalean Gabonetako oporrak amaitu ondoren hasten dira eta elurra amaitu arte luzatzen, batzuetan martxoan bestetan apirilean.

Prezioei dagokienean, ikasleentzat antolatzen den kanpaina 4.000 pezetakoa da ikastarorik merkeena. Iraupen-eskiko ikastaroa da, egunean 2 ordu klase ematen dira Panticosako eskialekuan. Lau milatik hasi eta 16.000 pezeta arteko irtenaldiak eskaintzen dituzte.

NAFARROAKO GOBERNUAREKIN BELAGUARA

Nafarroan, berriz, iraupen-eskiko ikastaroak antolatzen dituzte Belaguan

bertako gobernuak eta Isabako udalak. Hemen ere helduentzat nahiz ikasleentzat eratu da kanpaina hau. Aste-bukaerako irteerak helduentzat eta ikasleentzat, berriz, aste-bukaera nahiz aste osokoak.

Helduen kasuan, izena gutxienez bi aste-bukaeratarako eman behar da. Prezioan hotela, **otorduak**, pistetara joateko garraioa eta materialaren alokairua sartzen da, eta zortzi eta hamaika mila pezeta artean dago.

Ikasleentzat antolatutako kanpainarako diru-laguntza eman du Nafarroako Gobernuak eta kasu honetan prezioak 3.000 eta 8.000 pezeta artean daude. Izen ematen duten eskolek aste-bukaerarako nahiz aste osorako ekitaldien **egitaraua** aurkeztu beharko dute, diru-laguntza hori jaso ahal izateko.

Bizkaian ere orain lau urte hasi ziren

eski-kanpainarekin. Garai batean aste-bukaerako irteerak antolatzen bazituzten ere, aurten egun bakarrekoak izango dira soilik, larunbata edo igandea alegia. Bestalde, orain arte ikastaroak batxilerrik ez eta unibertsitarienentzat bakarrik baldin baziren ere, orain jende guztiari eskainiak dira.

Arabako kasua ere berria da. Eskizale ugari izan da beti Araban, baina bertako mendizale-taldeak arduratzen ziren guzti honen prestaketaz. Leku-kopurua oso mugatua izanik, jendea **arrapaladan** joaten da izen ematera eta, ondorioz, asko dira kanpoan gelditzen direnak. Diputazioak, beraz, izango du bezerorik aurten.

Beti esan izan da eskia aberatsen kirola dela. Orain aberats ez garenok ere ateak zabalik ditugu. Beste aitzakiaren bat bilatu beharko, beraz. ●

OTORDU.—Jateko ordua. Hora de comer.

EGITARAU.—Egitasmoa. Programa, plan.

ARRAPALADAN.—Korrika eta presaka. A todo meter.

HOROS

1988.UF

ARIES

Martxoaren 21etik
Apirilaren 20ra

PSIKOSASUNA: Gabonetan depresioa inguruan izan duzu eta urtearen lehenengo hilabeteetan ere horrelaxe jarraituko duzu. Hala ere, ez kezkatu, eguzkiaren lehenengo izpi epelekin batera pentsamendu beltz guztiak **uxatu** eta handik aurrera, eta urtea bukatu arte, poza izango da nagusi.

LANA/IKASKETAK: Oraindik lanik ez baduzu, aurten aurkituko duzu seguru asko, eta, lana baduzu, postu hobea lortuko. Astroek oso joera **baikorra** ageri dute arlo honetan. Ikasten ari bazara, asko saiatu beharko duzu, baina fruituak ere ez dira nolanahikoak izango.

MAITASUNA: Arlo honetan izango duzu **nahigabe** bat baino gehiago aurten. Gauzak asko aldatuko dira eta baliteke zure bizitza sentimental osoa beste era batean moldatu beharrean aurkitzea ere.

CANCER

Ekainaren 22tik
Uztailaren 22ra

PSIKOSASUNA: Proiektu berriz gainezka zaude eta aurten gutxika-gutxika proiektu guzti horiek gauzatuko dira. Zeure buruarekiko harremanetan gorabehera batzuk izango dituzu astroen eraginagatik, batez ere udaberri eta udazkenean.

LANA/IKASKETAK: Aldaketa sakonak izango dira zure lan-ean edo ikasketetan. Dena dela, nahiz eta zure lantokian edo ikastokian sekulako iraultza gertatu, zu, **bitsa** bezala, beti gainean. Jasaten dituzun aldaketak onerako izango dira.

MAITASUNA: Hotz samarra zara maitasun-kontuetan, hortik ez duzulako **etekinik** ateratzen. Lana da zure obsesio bakarra eta beste edozertan aritzea denbora alferrik gaitzea dela iruditzen zaizu. Aurten ere utzita edukiko duzu arlo hori.

TAURUS

Apirilaren 21etik
Maiatzaren 20ra

PSIKOSASUNA: Orain pozez gainezka bazabiltza ere, laster **baretuko** zara eta urtea gorabehera haundirik gabe joango zaizu. Baina udapartea ez da erraz ahasztutzeko modukoa izango.

LANA/IKASKETAK: **Handiustean** zabilzta arlo honetan eta lankideek/ikaskideek ezin zaituzte aguantatu. Baina harrokeria horren partez zeure burua **gutxiesteko** joera nagusituko zaizu udaberriatik aurrera eta jarrera hau bestea bezain kaltegarri izango da zure lanerako.

MAITASUNA: Ez da hau oso urte zoriontsua izango maitasunari dagokionean. Inoiz baino hotzago egongo zara eta, gehienetan, **samurtasuna** ahuldadetzat joko duzu. Horregatik, eta beste maila batean, sexu-kontuak ere baztertuta edukiko dituzu.

LEO

Uztailaren 23tik
Abuztuaren 23ra

PSIKOSASUNA: Aurten lortuko duzu behin betiko hain beharrezko duzun oreka hori. Izango dituzu gorabeherak, noski, baina zeure buruarekiko harremanak inoiz baino osasungarriagoak izango dira.

LANA/IKASKETAK: Lanaren aldetik hau ez duzu zorte oneko urtea. Seguru asko hilabete batzuk langabezia pasatu beharko dituzu. Ikasten ari bazara, kurtsoa ateratzeko gogor saiatu.

MAITASUNA: Zure harremanak **sendotzeko** joera areagotu egingo da urte honetan zehar. Alde horretatik ez duzu sorpresa haundirik izango. Hala ere, sexu-kontuak ia ahasztuta dituzu eta hori ez da ezertxo ere aldatuko urte honetan.

GEMINI

Maiatzaren 21etik
Ekainaren 21ra

PSIKOSASUNA: Aurten bizitasuna gainezka izango duzu urte osoan eta gauza askori emango diezu hasiera. Batzuk bukatuko dituzu eta beste batzuk ez, baina egiten duzun dena zeure indarraren ispilu izango da.

LANA/IKASKETAK: Lanerako sekulako kapazidadea izango duzu aurten. Zu zeu ere harrituta geratuko zara. Honek, normalean, ondorio ezin hobeak ekariko dizkizu arlo honetan.

MAITASUNA: Aurten ez zara ezeri edo inori lotzeko gauza izango, baina zure **egonezina** eta denari heltzeko kapazidadeak ematen dizun **xarmaren** eraginez, gau bateko edo iraupen laburreko amodio asko izango dituzu.

VIRGO

Abuztuaren 24etik
Irailaren 23ra

PSIKOSASUNA: Amets eta proiektu asko duzu. Ametsen urte duzu hau eta horrek bizitza **hits** hau bizitzeko indarrak emango dizkizu. Ez duzu oso zorte ona izango, baina indar handia bai eta, horri esker, urte zoriontsua izango duzu.

LANA/IKASKETAK: Ez da aldakuntza haundirik izango zure lan edo ikasketetan, orain arteko martxan segituko duzu. Dena dela, zuk badakizu lanari ere gatz piska bat ematen.

MAITASUNA: Erromantizismoarako joera izugarria izango duzu aurten. Batzuetan horri gogor egin nahiko diozu, baina itxurak egin beharrik ez daukazunean, oso gustura **murgilduko** zara erromantizismoaren uretan.

UXATU.—Aldendu. Alejar.
BAIKOR.—Bai+-kor. optimista. -KOR atzizkiak "joera" adierazten du euskaraz: iraunkor, aldakor, hilkor... Antonimoa: Ezkor.
NAHIGABE.—Arazo, buru-hauste. Disgusto.
BARETU.—Lasaitu. Tranquilizar(se).
HANDIUSTE.—Handikeria. Aires de grandeza.

GUTXIETSI.—Gutxi + -etsi. Infravalorar, menospreciar. —ETSI aditz erroei, eranstean, tomar por, tener como bezala itzul dezakegu: Ederretsi, onetsi, gaitzetsi... Kontrakoa: haundietsi. Exaltar.
SAMURTASUN.—Samur + -tasun, laztantatun. Ternura. Era berean: Zuhurtasun, berotasun, segurtasun...

EGONEZIN.—Egon + -ezin, urduritasuna. Inquietud. Era berean: ulertezin, sinestezin, ikusezin...
XARMA.—Encanto.
BITSA.—Aparra. Espuma.
ETEKIN.—Irabazi, hobari. Ganancia.
SENDOTU.—Indartu. Reforzar.
HITS.—Tristeza, goibela.
MURGILDU.—Sartu.

KOPOA

TEKOA

LIBRA

**Irailaren 24etik
Urriaren 23ra**

PSIKOSASUNA: Beti bezala, ez duzu problemarik izango zeure buruarekin. Gauza guztietan onena izaten segitzen duzu eta hortan zuk ez daukazu zalantza izpirik ere. Baina, kontuz, harroak ingurukoak nazkatu egiten ditu.

LANA/IKASKETAK: Aspertu samartua zaude zeure lan monotono horrekin eta aurten erabakiren bat hartuko duzu. Baina astroak beti egon dira zure alde eta, salbuespenik badago, ez da aurten izango.

MAITASUNA: Lotu ez lotu duda horretan pasatuko duzu urtea. Azkenean, besteren batek hartu beharko du erabakia. Dena dela, hartzen duen erabakia ez zaizu gaizki irudituko.

CAPRICORN

**Abenduaren 22tik
Urtarrilaren 20ra**

PSIKOSASUNA: Urtearen hasiera ona izan bada ere, uste-gabeko tristurak harrapatuko zaitu hemendik gutxiara. Dena dela, segituan gaindituko duzu egoera hori eta, hilabeteak aurrera joan ahala, gauzak argitzen joango zaizkizu.

LANA/IKASKETAK: Betiko martxan jarraituko duzu, aldaketa haundirik gabe. Dena dela, udaberri-aldean, dena pikutara bidaltzeko tentazio ikaragarria izango duzu. Hartzen duzun erabakiaren arabera joango dira gainontzeko hilabeteak.

MAITASUNA: Batzuetan zail izango zaizu maitasun haundi hori hainbat maitasun txikirekin **uztartz**en. Baina hala egin beharko duzu, maitasunaz gain sexua ere nahi baduzu.

SCORPIO

**Urriaren 24etik
Azaroaren 22ra**

PSIKOSASUNA: Urtearen lehenengo sei hilabeteetan den-dena primeran aterako zaizu. Horregatik aprobetxa itzazu hilabete horiek proiektu inportanteak **gauzatz**eko.

LANA/IKASKETAK: Zure lana hobetu egingo da eta, ikasten ari bazara, neke haundirik gabe aterako duzu atera behar duzuna. Erraz bai, baina kolperik jo gabe ez. Zortea baduzu, baina mirariak egiteko gaitasunik ez.

MAITASUNA: Maitasun-kontuak ondo joango dira aurten. Zoriontsu biziko zara, idealismoa alde batera utzi eta errealitatean oinarritzen bazara.

AQUARIUS

**Urtarrilaren 21etik
Otsailaren 19ra**

PSIKOSASUNA: Urtearen hasierak indartsu harrapatu bazaitu ere, hilabeteak aurrera joan ahala, ahultzen joango zara. Dena dela, udaberri-aldean zure bizimodua **irauli**ko duen eskutitz bat jasoko duzu.

LANA/IKASKETAK: Denera iritsi nahi duzu eta lanak itota ibiliko zara aurten. Lana ere neurrian egin behar da, kalterik egin ez dezan. Zu osasuna hondatzeko arriskuan zaude.

MAITASUNA: Ario honetan oso urte zoriontsua izango duzu. Izan ere, libre bizi eta libre bizitzen uzten dakizu, samurtasuna ahaztu gabe.

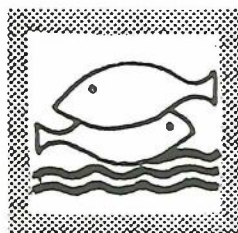
SAGITARIUS

**Azaroaren 23tik
Abenduaren 21ra**

PSIKOSASUNA: Inguruan beti izan dituzun pertsonen barne-barneko sentimenduak agerian azalduko zaizkizu aurten. Horrek poz handia emango dizu.

LANA/IKASKETAK: Denboraldi txarra pasatzen ari zara. Horrelako gehiago egongo dira aurten, baina denboraldi onekin **zipristindu**ta. Beraz, ez kezkatu gehiegi. Gainera zure uga-zabek/irakasleek badute zure balioaren berri.

MAITASUNA: Aurten zeloek ez dizute bizitzen **lagako**. Maitasunak konfidantza behar du, bestela mina besterik ez du ematen. Zerbait aldatuko da datorren udazkenean.

PISCIS

**Otsailaren 20tik
Martxoaren 20ra**

PSIKOSASUNA: Badituzu eskuartean arazo txiki batzuk, baina oso erraz konponduko dituzu, **munta haundikoak** ez dira eta. Urtean zehar hamaika gorabehera izango duzu, baina horietatik dira bizitzari gatza eta piperra ematen diotenak. Ez al duzu uste?

LANA/IKASKETAK: Aurten seguru asko lana aldatuko duzu eta, ondorioz, lasaigo biziko zara. Dena dela, lan horrek ere izango ditu bere alde txarrak, gauza guztiek bezala, eta batzuetan ondo egin ote duzun zalantza etorriko zaizu; baina, hala ere, aurrera egingo duzu.

MAITASUNA: Amodio-lokarri horretatik libratu zara behin betiko eta zure askatasunarekin gozatzen pasatuko duzu urte osoa. Udazken-aldera baliteke beriz maitemintzea eta oraingo honetan oso maitasun goxoa izango da. ♦

GAUZATU.—Egin. Hacer realidad.
ZIPRISTINDU.—Tartekatu. Salpicado, mezclado.

LAGA.—Utzi. Dejar, permitir.
UZTARTU.—Batu, bildu. Combinar.

IRAULI.—Aldatu. Cambiar por completo.
MUNTA HAUNDIKO.—Garrantzi haundikoa. De mucha monta.

③ Bazekien Juanitok galdera xuxen-xuxen berari zetorkiola. Iggerri zion maisuari. Beharbada ez zuen nahita egiten, baina gai guztietan gauza bera gertatzen zen. **Jiran-jiran** aztertzen zen gaia, batek iritzia eman, besteak bapatean haren kontrakoa, beste batek orduerdia elukubratzen pasatuko zuen.

- Bai. Baina nire ustez ... - esango zuen norbaitek.
- Zer, hire ustez? Hire ustez zer? -beste batek.
- Ba... - duda-mudan.
- Ez, jauna. Ez eta ez -besteak bere hitza zalantzan **jarri ez zezan**.
- Bueno, bueno, -zioen maisuak- hemen azertu nahi dena zera da ...
- Badakigu hemen zer ari garen aztertzen -batek.

"Maisu gizarajoa! -pentsatzen zuen Juanitok- saiatu saiitzen zen, baina ...".

- Ba, ba al **dakik** zer diodan hire EGINen etorritako artikulutxoaz? Nahi duk jakin? -besteak.
- Eta hik jakin nahi ez **baduk** ere, esan egingo diat zer pentsatzen dudan hire DEIA maitean hire buruzagi jaunak esaten duen astakeriaz -batek.
- Aber, aber, ezin dezakegu horrela jarraitu; gainera, gauzak ez dira beltzak edo txuriak. Ez dakit ... -maisua gizarajoa.
- Hori? -zioen besteak ordurako- gezurra galanta!
- Egia galanta! -zioen batek.
- Bai, hori hire partiduak esango **dik** ezta? -besteak.
- Eta hik heure kontura pentsatzen **duala** esan nahiko **didak** akaso? Hi, kontuz nirekin, e? -batek.

Maisua saiitzen zen klase demokratikoa ematen, baina ikasleak gai hura aztertzen jartzen zituen bezain pronto, hiru edo lau fronte ezberdinetan **zaticatzen** zitzaion gela. Asko ez zen moderatzailetarako jaioa, zer demontre. Eta ezingo ote zuen horregatik bere maisu-lana bete? Ezta pentsatu ere! Agindu behar bazuen, agindu egingo zuen, zer arraio.

Ez zen bere estiloa, baina ...

Gauzak oso aurrera zihoazen gelan iadanik ...

- Astopatroa hi! -zioen batek.

JUAN

- Zakila! -zioen besteak.

Horixe bakarrik behar zuen maisuak, alajainkoa! Kontraesanak beretzat gorde, erlatibotasuna **irentsi**, ordura artekoak ahortzi, eztarria lehuntzeko bi edo hiru eztul egin eta galderetara jo zuen.

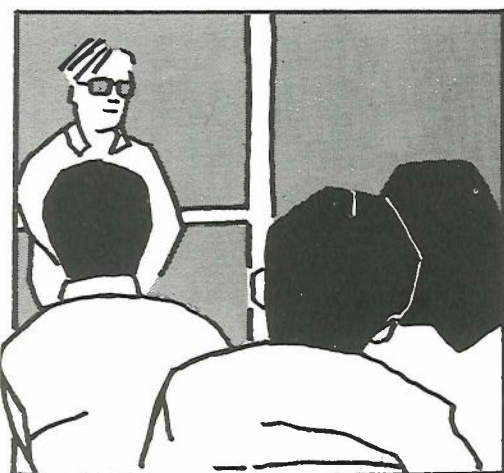
- Aber, Juanito! Zer da azkenean ...

Juanito, ohitura zuen bezala, hautsaren mugimenduari begira zegoen ardura handiz. Bazen gainera zeri begiratu ere. Inoiz baino okupatuagoa zegoen. Astelehena zen eta asteburu osoko partikulak analizatu behar zituen.

Udazkena **izaki** gainera, eta platanoen hostoak xehetzen ari ziren neurrian, beste hauts-mota bat sartzen zen leihoetatik. Eta gero argia. Ze, ez bait da gauza bera. Neguan, argi txuri eta metalikoak ez du, egia esan, gehiegi inspiratzen. Egin behar eta egin, horra. Baina ez da berdina, ezta gutxiagorik ere. Udan, berriz, handiegia da argia **aukeran**. Noski, hau konpontzea badago. Klaserik ez dagoenez, norberaren gelako leihoa ia guztiz itxi eta **zirrikitu** txiki batetik sartzen den argiaz balia leike. **Xarma** izugarria **duke** honek, eulirik ez balitz.

Euliak sartzen zaizkigu, ordea, ikuspegiari, eta abstrakzio-lan handiegia behar duzu hautsaz bakarrik okupatu nahi baduzu, handiegia. Euliek berez ere badute inter ..., baina hori beste batean.

Udaberrian argiak ez du beste munduko garrantzirik, baina udaberrian polena dago. Zer gauza ederra eta bitxia polena, jaunaaa! Honek hautsa erabat pasionagarri bihurtzen du. Hautsa bera baino lodiagoa da (hauts arrunta esan nahi dut), baina arintasunean ez dio ezerk eramango, ez horixe. Boluptuoso hutsa da (urduritasuneraino) eta zer esan genezake

JIRAN-JIRAN. —Bueltan-bueltan.
JARRI EZ ZEزان. —Para que no pusiera.
DAKIK. —"Dakizu" hika.
DUK. —"Duzu" hika.
DIK. —"Dizu" hika.
DUALA. —"Duzula" hika.
DIDAK. —"Didazu" hika.

ZATIKATU. —Puskatu, banatu. Dividir.
IRENTSI. —Tragar.
IZAKI. —Izan.
AUKERAN. —Puestos a elegir.
ZIRRIKITU. —Rendija.
XARMA. —Lilura. Encanto.
DUKE. —Izango luke.

ITO!!!

bere etereotasun **makula**-gabeaz? Oh! Baina zer, ordea? Zera: udaberrian euri dexente egiten dizu eta argiak laister **egiten** du **ospa**. Eta euriarekin zer gertatzen den jakiteko, ez duzu azkarregia izan beharrik. Euriarekin hautsak sosegatu egiten dira. Bai alegia...

Udazkenean ordea...

Oi udazkena! Argi OKRE, LODI, ZEHARKAKOA!

Zeharka sartu eta gelaren erdian paratzen da, ikusteko trebetasuna duenaren zerbitzuan. Hautsa magiko bihurtzen du.

Hostoen marroia apenas dezifra genezake (kontzentrazio-lan bikaina), argiaren kolorea hartzen bait du; baina harri-garriena, alderantziz gertatzen denean da. Bai, argiak hautsaren kolorea hartzen duenean alegia.

Hautsaren dantza konparaezinari segituz gero, eta haize pittin bat (ez gehiegi) sartzen bada, hautsa erotzen ikusi ahal izango dugu. Hori zoriona!

Baina hautsak atsedean hartu behar izaten du, gu asko konturatzen ez bagara ere. Horretarako, ordea, denak geldirik egon beharko du inguruan. Hori lortzen ez den bitartean, hautsa ez da etzango! Eta **aguro** altxako zaizu norbait mugitu orduko. Aldamenean duen edonor edota edozeren itxura hartzen duela ezta inorentzat sekretu, baina, oso gutxi daki pertsonen izakeren ispilu krudel izaten dela, hori ikusteko hainbateko **zorrozatasuna** duenak nabari dezakeen gisan. Hara, maisuak bere esku irekiaz zapla! mahai gainean jotzen duenean, haserre-itxura du hautsak. "Ez da berdin, pentsatzen zuen Juanitok, Marianek, maisua harritzearen, bi behatz-punttaz plik! egiten duenean, "badakit" esanez. Ez. Ez da berdina. Orduan hautsak zipristin ezerezen itxura

hartzen bait du".

Eta ez da gauza bera ere, Julian, maisuak zigarro hori! esaten dienean, ttpa-ttpa pitilloa botatzera leihora inguratzen denean. Horra alfer-hautsa.

Zer esanik ez dago norberak bere hauts partikularra duela.

Batzuetan, orain bezala, bi hautsen arteko **gatazka** sortzen da. Beste batzuetan, berriz, pentsatzen zuen Juanitok, Irenek eta biok geure hautsak elkartzen ditugunean, emaitza hauts bikain eta eder bat da. Alderantziz, Mariajexuxekin ez da horrela gertatzen. Nolz hori explikatu? Auskalo! Ze, izatez, bai berak eta bai nik hauts ezin hobea genuela zioten. Auskalo! Dena den, oraindik erabat **erauzi** gabe dut niretzat hain **tamala** gertatzen den hauts hura. Hau gutxitan gertatzen da. Esan leike (salbuespenak albuespen), hautsek berrek elkar aukeratzen dutela. Horra, urrutira jo gabe, Josetxo. Josetxorekin ez dago problemarik gure ibilaldi paketsuetan, berdin asfaltuan edo belardian, zinean edo gimnasioan. Gauzak esanez, onak nahiz txarrak (bere gurasoen istripua bezala). Edo niri psikiatrak eskizofrenia hipotetiko hura **erantsi** nahi izan zidanean. Josetxoren aholkuari esker bidali nuen pikutara psikiatra tranposo hura. Deskuidatu banintz, tak-tak-tak konturatzerako, ttanttoz ttantto diru-iturri ederra izango nintzatekeen **alajainetan** harentzat.

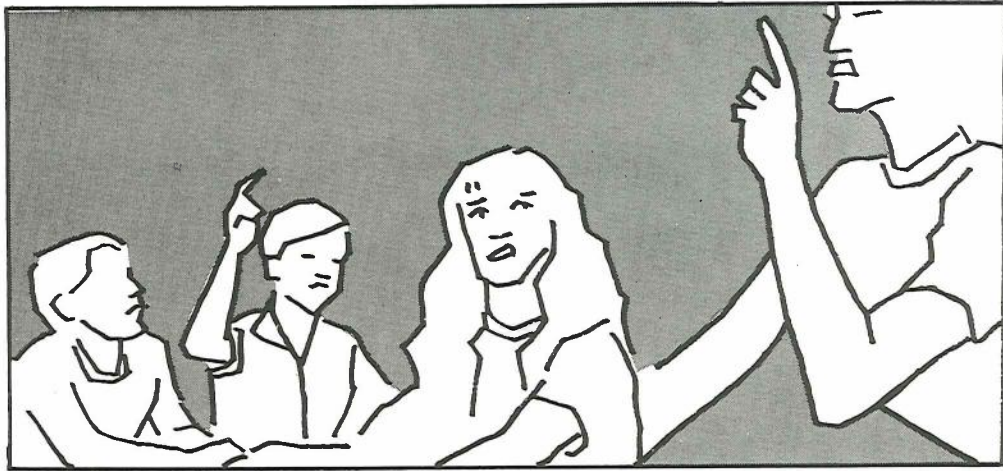
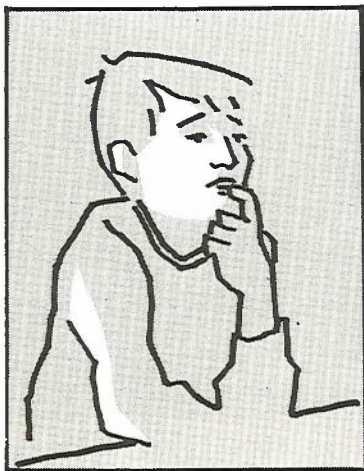
Pozetan ere berdin. Gure hautsak beti bat, beti armonian. Bere etxean eta nerean hautsak bere tokia du.

Hautsa zaindu egin behar da, baina ezertan aurre eman gabe. Jakin behar den zerbait: kontu egiten ez bada, gure erruez jabetzen dela, **gailendu** egiten zaizula. Hautsaren ziztada gaiztoa ez bada ere, Kontuz berarekin nolanahi portatzen dena, ze, orduan, abere **aztoratuen** antzera, pertsonaren aurka jira bait leike.

Azken finean, maitasun-kontua besterik ez da (alergiak aparte) eta ongi aski ikus dezakegu hau, behin hautsa beste argi batzuez ikusten ikasiz gero —pentsatzen zuen Juanitok—, zeren ...".

JUANITO!! Ez al duk aditzen ala? Aber, Juanito, orduan, zeri deritzogu LA GUERRA SUCIA delakoa? Erantzun!!" •

AMAIA ZUBIRIA.

MAKULA.—Akatsa.
OSPA EGIN.—Alde egin, ihesi joan.
AGURO.—Berehalaxe, azkar asko.
ZORROZTASUN.—Agudeza.

GATAZKA.—Conflicto.
ERAUZI.—Astindu. Sacudir.
TAMAL.—Zorigaiztokoa, penagarria.
ERANTSI.—Leporatu. Endilgar.

ALAJAINETAN.—Vaya que sí.
GAILENDU.—Gainean jarri. Imponer.
AZTORATU.—Zoratua, erotua, bere onetik aterea.

JOXEMARI IRIONDO: H

③ Denek gauza berdina esaten dutela? Ba... bai, agian. Baina, egia esan, nik ez dut meritu haundirik ZOKOMIRAN neure **pittinkeriak** kontatzen hasteko. Naizena naiz eta gehiago ez: **hutsaren hurrengo** eta kitto. Hala ere, kontatu behar badut, kontatuko dut neure bizitza, laburki.

Kontatzea, hitz egitea eta idaztea ere

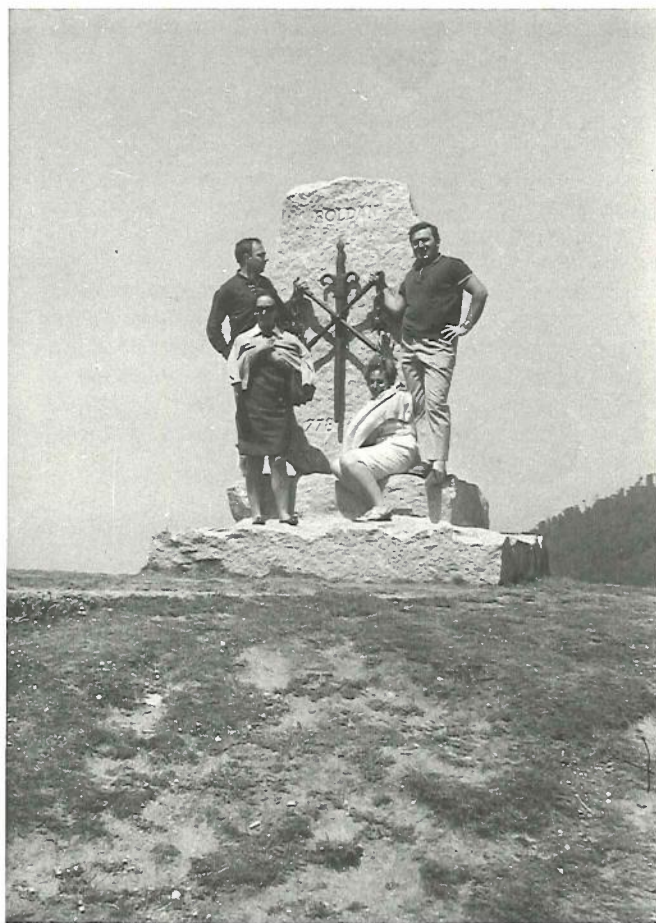
betidanik gustatu izan zaizkit. Hizlari eder baten hitz-jarioa entzun edo idazle baten lanak irakurtzen **erruz** gozatu ohi nuen, gazte-gaztetatik. Orain baino gehiago, **apika**. Baina nik ez nekien, nere haurtzaroan, hitz egitea edo idaztea ogibide bat izan zitekeenik. **Areago**: hori denporapasa hutsa zela pentsatzen

nuen, ahal zuenaren gutizia, alegia. Etorri zen, ordea, lan bati heltzeko garaia eta ez nuen suerte makala izan: neuri gustatzen zitzaidan lana egiten hasteko parada izan nuen Aurrezki-Kutxa edo Bankurako ez dakit zenbat oposizio prestatu ondoren.

Sidi Ifnin soldaduzka egin (18 hilabe-

Estudiante tunante. Gabirian hasi, Deustu eta Euban jarraitu. Nire bizitzako urterik ederrenak, seguraski.

Ibañetan. Mendia betidanik gustatu izan zait. Orain, astirik ez eta... zilborra haundi.

PITTINKERIA.—Pequeñez.
HUTSAREN HURRENGO.—Ezer ez. Lo posterior a la nada.

ERRUZ.—Asko, ikaragarri, izugarri.
APIKA.—Agian, beharbada, akaso.

AREAGO.—Más todavía.

ZOKOMIRAN

UTSAREN HURRENGO

Esku-lanak egiteko astia eta... "kontracarro" zaharra erabiltzen ikasteko denpora, alperrikakoa bazen ere.

te **malapartatu** hantxe pasatu nituen) eta, 1961. urtean etxera etorri nintzen, Loiolako Herri Irratian hasi nintzen, eta gero 22 urte hantxe egin, **alazankoa!** Geroago TVE eta ETB frogatu nituen.

URRESTILLAN JAIO NINTZEN

Urrestillako Larrañaga baserrian jaio nintzen 1938ko Ekainaren 10ean. Bost anaia eta arreba nituen aurretik. **Uzkurrumea** naiz ni, bistan denez.

13 hilabete nituelarik hil omen zen nire ama; eta Atzumarrira (Aratzerrekan)

eraman ninduen amonak (huraxe baino amona eder eta hoberik) eta hantxe hazi ninduten, 11 urte bete nituen arte. Gizakia jaiotzen den tokikoa dela? Ba... nik ez dut sekula pentsatu izan Atzumarrikoa ez naizenik. Jaiotetxea ez daukat saltzeko, baina Atzumarri bihotzaren erdi-erdian.

Eskola-urteak, 5 urterekin hasi eta 11ra artekoak alegia, Aratzerrekan egin nituen, Altsasuko Felisa zena maistra izanik. 5 urtekoak eta 11koak, denak talde ber-berean hezitzen gintuen gajoak. **Mingain-gaiztoek** esaten dutenez, ni ez

nintzen azkarra, baina bai **bihurria**.

Amona zena hil eta berriro etxera etorri nintzenean, Gabiriara joan nintzen; handik Deustura eta geroago Eubako Pasiotarretara. Baina, azkenik, Angostoko bizimodua hilabetez ezagutu ondoren, ez nuen aurrera egin nahi izan. Ez daukat hori dena ukatzeko. Nik ez dut izan irakasle maixu txarrik. Ez daukat inolako traumarik, eta joanak-joan, **oroitzarre** onak utzi dizkit bizimoduak, orain artekoan. "Ondo eginak gogoan izan eta txarrak ahaztu" esan ohi zidaten eta lema horri eutsi izan diot. ▶

Euskaltzaindiko. Okondon, Euskaltzaindiako laguntzaile izendatu gintuztenean. Bazegoen hoberik, baina ilusio haundia egin zidan izendapen horrek. Ordurarte bezala geroztik ere, nire hizkuntza EUSKARA da.

MALAPARTATU.—Zoritxarreko.
ALAZANKOA!—Alajainkoa, arraioa, arranea.
UZKURRUME.—Benjamin.

MINGAIN-GAIZTO.—Gaizki hitz egiten duena. Mala lengua.

BIHURRI.—Travieso.
OROITZARRE.—Recuerdo.

IRRATI-TELEBISTAN

Soldaduzka bete eta etxeratu nintzen, Loiolako Herri Irratian hasi nintzen: lehenengo, kontabilitate-kontuak egiten; eta gero, publizitatea, gidoigintza eta irrati ttiki batek ematen dituen beste mila zereginetan: ANDRE-GIZONAK esketxak idatzi, larunbat arratsetako BETI JAI asteburuko magazina prestatu, ipuin antzestuak etab. Handik laster, bertsolari gazteen lehiaketa bat antolatu genuen, irrati. Kanta Berri saioak egiten hasi ginen, baserritarrentzako saioak, trikitixa, kirol-emankizunak zuzenean (artean ez zen horrelakorik sekula egin Euskal He-

rriko komunikabideetan) eta irrati normal bat euskaraz egiteko ametsetan sartu ginen **buru-bihotz**. Ez dakit lortu genuen, baina oso giro majoa egin genuen geure artean eta sekulako arrakasta izan genuen. Jendeak, bistan dago, euskarazko irratsaioak nahi zituen nonbait; eta gure helburuak eta entzulegoaren **gosemina** bat zetozen.

Ez dakit, hala ere, arrakasta horren egiazko arrazoia gure iaioitasuna ala Fraga Iribarne eta garai hartako gobernari zibilaren **petralkeria** izan zen. Kalte handia egin ziguten. Baina berek nahi baino mesede gehiago, **bidebatez**.

1975ko Irailez, Bilboko Telenortetik deitu ninduten, astean behin teleaio bat egiteko presupostua zutela-eta. Ilusio haundiz joan nintzen; geroago, lantegi horretarako erraztasun haundirik izan ez bagenuen ere, esperientzia polit bat gehiago izan zela esan dezaket, niretzako behintzat. Ferrolgo Txikito bizi zen artean, eta haren monagilo euskaldunak ez ziren lankiderik onenak. Madrid-en grabatzen zen saioaren zentsura Euskal Herrian egiten bait zen, eta lotsagarriki egin ere. Bakoitzak jakingo du zergatik makurtu zen horretaraino.

EUSKALHERRIA saioaren ondotik, bestelako lanik ere egin genuen, noski: kirolak, bertsolariak, informazio-saioak, etab. Baina 1983. urte-hasieran, Erredaktoreburu bat hautatzeko deialdia egin zuten Euskal Telebistan; eta hantxe presentatu nintzen oposizio batetara. Asteburuetako Informazioa eta Kirol-artura eman zidaten, eta horrelaxe ari izan nintzen, bi urtez. Geroago, berriz, kultur saioak eta eguneroko magazina zuzendu nituen, 1985ko. Urrian ETBko zuzendari izendatu ninduten artekoan. Geroago, 1987ko ekainaren 24. eguneko Administrazio Kontseiluan EUSKO IRRATIA-GASTEIZ IRRATietako zuzendari-koordinatzaile izendatu ninduten. Eta, oraingo etapa honetan, zeregin hori betetzen edo... bete nahiez ari naiz. Azpeitiko Xaxur zenak "20 oficios y 40 miserias" esan ohi zuen. Eta niri ere horrelako zerbait gertatzen zait. Geroz baino geroz asti gutxiago dut neure eginkizunetarako.

ETA GERO, ZER?

26 edo 27 urte hauetako langintza eta esperientzia desberdinen ondoren, galdere hau askotan egiten diot neure buruari. Erantzuna nahiko garbi daukat neure buruarentzat: Mahai baten atzekaldean dagoenari egunero sortzen zaizkion mila bronka ahaztu eta berriz ere Telebista nahiz irrati lanetara joatea gustatuko litzaidake. Eta hori egiten saiatuko naiz neure "agintealdi" hau burutzen dudanean. Nire zuzendari-garaiko esperientzia ez da batere txarra (neuretzat pertsonalki, alegia) baina kazetaritza-garaikoa askoz ere polit eta ederrago dela aitortu behar, ezinbestean. ETA GERO, ZER? galdeari, geroak **erantzun bezaio**, eta pittin bat bizimodu lasaiagoa emango balitz, askoz nahiago. ●

JOXEMARI IRIONDO

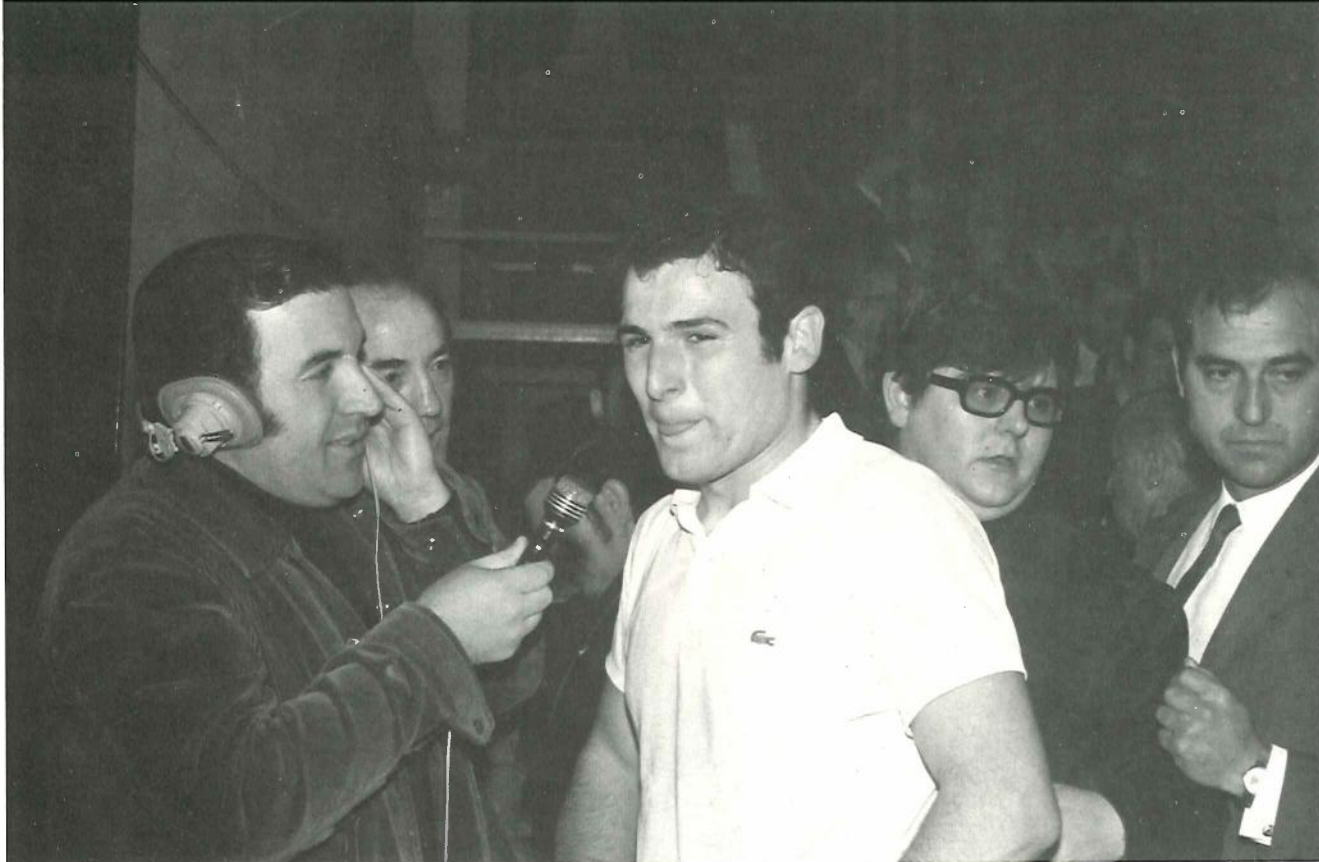

EUSKALERRIA teleaioa egiten, 1975ko urrian hasi ginen Bilboko TVEn. Mila oztopo eta erraztasun gutxi izan genuen baina lehenengo urratsak hantxe eman ginituen.

BURU-BIHOTZ.—Buru-belarri, erabat. En cuerpo y alma.

GOSEMIN.—Hambre aguda.
PETRAKERIA.—Canallada.

BIDEBATEZ.—De paso.
ERANTZUN BEZAIO.—Que le responda.

Pilotariak. Kiroletan gehiena maite ditudanak, pilota eta arrauna izan dira. Hemen, Iñaki Gorostidi elkarriketutzen.

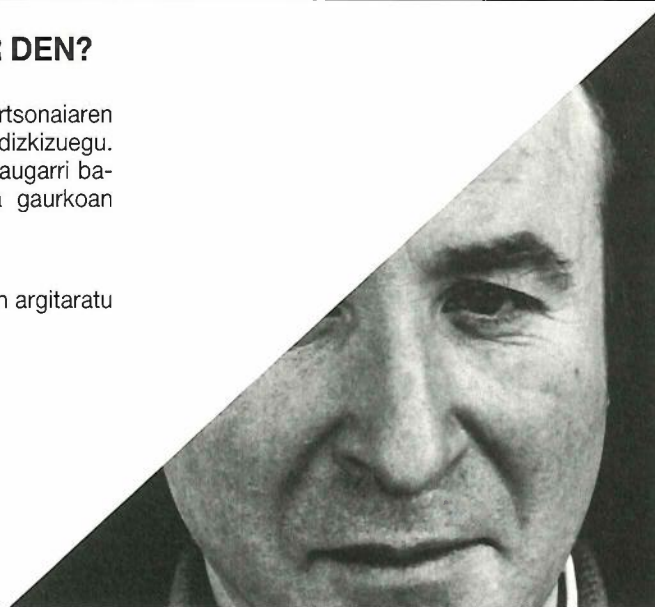
Familia osoa. Bizitza osoan lehenengo aldiz, aurtengo irailez bildu gera SEI ANAIA ETA ARREBA 89 urteko aitarekin. Nire anaia batzuk, Ameriketara joan bait ziren.

JOLASEAN

BA AL DAKIZU NOR DEN?

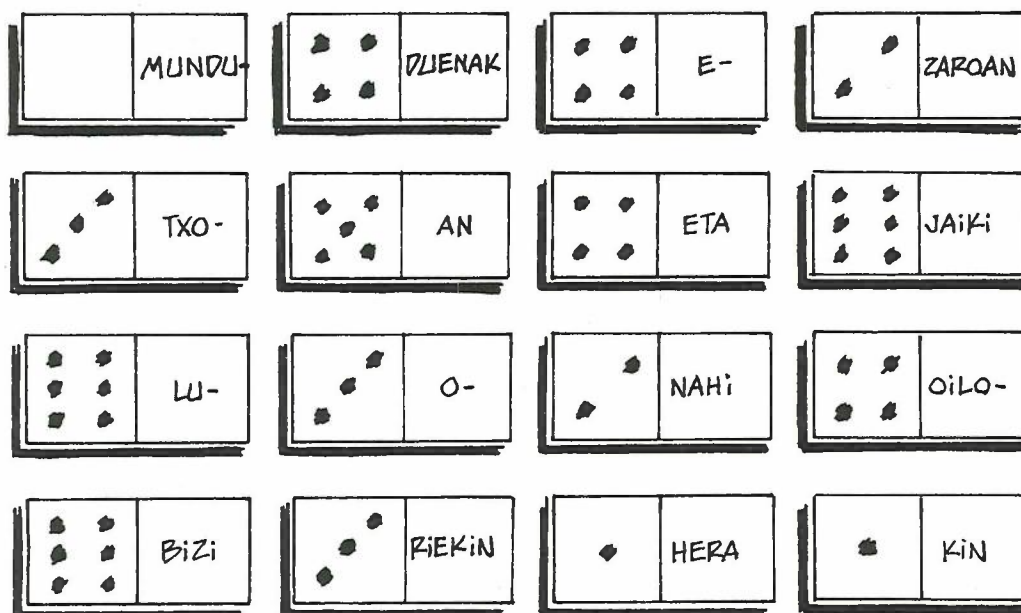
Joko honetan zenbait pertsonaiaren argazki-zatiak aurkeztuko dizkizuegu. Idatziz pertsonaia horien ezaugarri batzuk adieraziko ditugu. Ea gaurkoan antzematen diozuen.

- Bertsolaria.
- “Auspoa liburutegia”n argitaratu dira haren liburuak.

ESAERA ZAHARREN DOMINOA

Dominoko fitxa bitxi hauek behar bezala lotuz gero, esaera zahar bat osatuko duzu. Fitxak ezkerreko aldean bi puntu baditu, bi letrako beste fitxa baten ondoan ipini beharko duzu. Izan ere, letra eta puntuen kopurua da fitxen arteko lotarria. Hasi, fitxa zuritik hasi behar duzu.

BERTSOTAN

Aurreko alekoari jarraiki, hona hemen "Nere lehenengo eta azkeneko plaza" bertso-saileko zazpigarren bertsoa. Honek oinak aldamenean ditu, lekuz kanpo eta nahasian. Ea asmatzen duzun bakoitza bere lekuan jartzen. Bertsoaren doinua "Betroiarenak" izenekoa da.

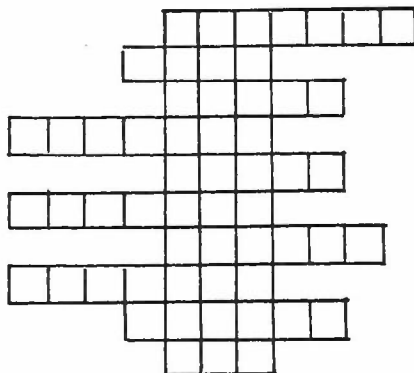
Gaia eman zidaten
neurria ere
berehalaxe nintzen
izerditan
Doinu batekin hasi,
gero ezin
beste batera pasa,
harekin ere
Tra-ra-la,
estu baina
hasitakoa,
bukatu egin
Puntuak ezin utzi
erdi

Tra-ra-lai
nahi
bai
jarrai
alai
ai
ezkongai
blai
jai

HITZ-DORREA

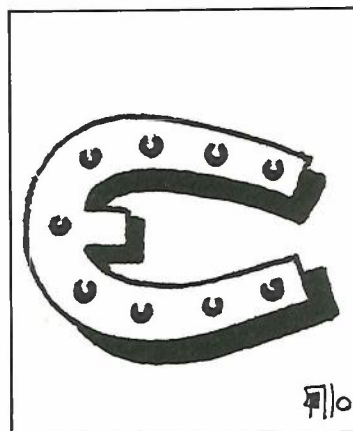
Gurutzegramaren antzeko jokoa da hau, baina badu harekiko alde-rik. Zutikako hitzik ez duzu aurkituko hemen. Dena den, goitik behera edo behetik gora irakurritz gero, letra berbera aurkituko duzu beti.

1. Ohera joan aurretiko lana.
2. Gauzak arrastaka eramateko tresna.
3. Antolatu.
4. Mintzatzeko modua.
5. **Oldartu**.
6. Itxura.
7. Egin arazi.
8. Min egiten duena.
9. Likidotan biguntzen eduki.
10. Modua.

JEROGLIFIKOA

Hegaztia.

SOLUZIOAK

Aurreko alean azaldutako jokoen soluzioak:

- BA AL DAKIZU NOR DEN?: Agustin Ibarrola.
- ESAERA ZAHARRAREN BILA:

1	D	2	I	3	R	4	U	5	A	6	M	7	O	8	R	9	O	10	i	11	R	12	i	13	K		
15	O	16	N	17	E	18	N	19	A	20	E	21	T	22	A	23		24		25		26		27		28	
29	N	30	A	31	G	32	U	33	S	34	I	35	R	36	i	37	K	38		39		40		41		42	
45	T	46	X	47	A	48	R	49	E	50	N	51	A	52		53		54		55		56		57		58	

- BERTSOTAN: Mikrofono aldean hain nintzen berria, **estropozo** egin nuen lau bider ia. Jendea butaketan zegoen jarria, **bapo** etzanda baina tente belarria. Hura zen larria espantagarria, mingaina **elbarria**, lehorra eztarria... "Sanmartinetan hiltzen dela txerria!"

- HITZ-DORREA:

D	E	M	A																							
				M	A	R	R	U	S	K	A	T	U													
				M	A	R	R	U																		
				A	M	A	R	R	U	A																
				H	A	M	A	R																		
								M	A	R	R	A	Z	K	I	A										
								M	A	R	R	A														
								A	M	A																
								Z	A	M	A															
								A	M	A	I	T	U													

- JEROGLIFIKOA: Aburua.

BLAI.—Bustita.
OLDARTU.—Eraso egin. Atacar, hacer frente.

ESTROPOZO EGIN.—Trabatu, behaztopatu. Tropezar.

BAPO.—Ondo, patxadan.
ELBARRI.—Paralítico.

BEGITARTE 3

③ Oraingoan atzera jo dugu piska bat. Juan Mari Lekuonak orain dela bederatzi bat urte idatzitako poematxoak ekarri dugu sail honetara, "Begitarte" izenekoa. "Ilargiaren eskolan" poema-liburuan argitaratua dago. Olerki honen aurretik "Begitarte 1" eta "Begitarte 2" dituzue liburuan, gai berberari buruzkoak, **oso bestelako idazkeran** eginak badira ere.

Ikusi nuenean
nik zure ahoa,
arrain txikiei dei egiteko
eman dit gogoa.

Ikusi nuenean
nik zure **okotza**,
kopla berrien aire zaharrak
ohostu dit bihotza.

Ikusi nuenean
nik zure sudurra,
haize garbiak **orraztu** zuen
ostapeko lurra.

Ikusi nuenean
nik zure **masaila**,
brontze gorritan eguna hasten
ez zegoen zaila.

Ikusi nuenean
nik zure begia,
dena alderantziz **kausitzen** nuen;
hori da egia.

Ikusi nuenean
zure **betazala**,
olatu bitan zihoan zure
txalupa zabala.

Ikusi nuenean
nik zure kopeta;

beste poema hasi beharko
merezi du eta!

OSO BESTELAKO IDAZKERA.—Idazkera ezberdina. Escritos de una forma muy diferente.

OKOTZA.—Barbilla.

ORRAZTU.—Garbitu, arindu. Limpiar.

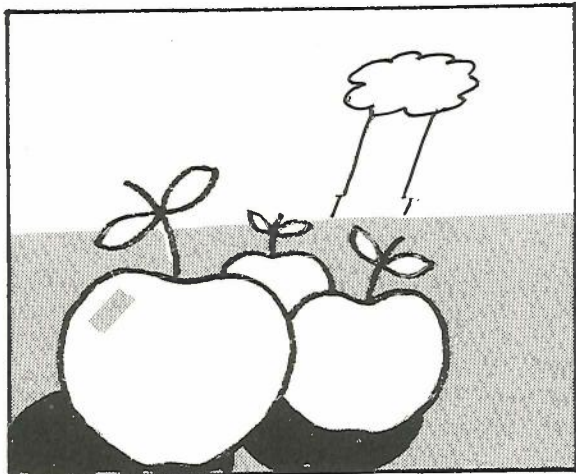
OSTAPE.—Osto+ -PE, osto azpian. Era berean: zuhaitzpe, arkupe, itzalpe. Bajo las hojas.

MASAILA.—Mejilla.

KAUSITU.—Aurkitu. Encontrar.

BETAZAL.—Be(gi)+azal, begiko azala. Párpado.

PORRUSALDA

SAGAR-BUDINA

② Sagar onak erabiliz gero, postre ezin hobea da. Kilo bat sagar (errezil sagarrak) **zuritu** eta zatitu puska txikitan. Ondo itxitako ontzi batean **egosi** berrogeitamar gramo **gurin** eta beste hainbeste azukrerekin batera. **Bigundu** direnean, **estalkia** kendu eta ordulaurdenez eduki sutan, piska bat lehortu arte.

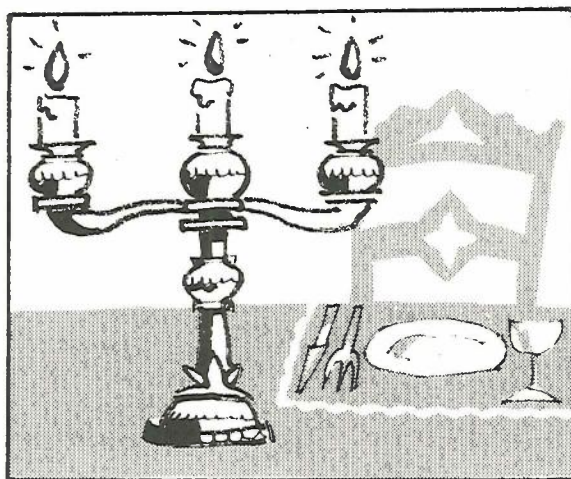
Ondoren, nahastu sagarra, berrehun gramo azukre, litroerdi esne, lau gorringo eta beste bi arrautzarekin. Bitartean, karamelu-piska bat egin burdin-ontzian eta, gero, bainumarian eduki dena hiru ordulaurdenez. •

HOTZAK EZ DU BARKATZEN

② Honez gero hasi zaizu aurten ere oin eta eskuetako **hazkure** madarikatua. Hotzak ez du barkatzen. **Ospelak** eta **azkordinak** sendatzeko era erraza duzu honako hau. Ur berotan gatza eta **ozpina** nahastu eta hartantxe sartu eskuak edo oinak. Ordulaurdenez eduki behar dira uretan eta, ondoren, ondo lehortu azala.

Bada beste errezetatxo bat ere, aurrekoa baino harrigarriagoa. Egunean bizpahiru aldiz igurtzi azala baratzuriz. Usainak luzaro iraungo dizu, agian, baina tira! •

OSPAKIZUNEN ARRASTOAK

② Oso moñoñoa zegoen jangela kandel-**argitan**, baina orain **oihaletako** kandel-mantxa zuriak kendu ezinik zabiltza. Ez larritu. Erraz joango zaizkizu, honela joan ere. **Atzazalaz** kendu ahal duzun guztia. Gero **xukapaper** pare bat ipini gainean eta **lisakin** epela pasa gainetik. •

ZURITU.—Azala kendu. Pelar.
EGOSI.—Cocer.
GURIN.—Mantequilla.
BIGUNDU.—Guritu. Ablandar.
ESTALKI.—Tapa.
HAZKURE.—Erresumina. Picor.

OSPEL.—Sabañón (eskuetakoa).
AZKORDIN.—Sabañón (hanketakoa).
OZPIN.—Vinagre.
KANDEL-ARGI.—Luz de vela.
OIHAL.—Ehuna. Mantel.

ATZAZAL.—Uña.
XUKAPAPER.—Xuka(tu)+paper. Xukatu: Enjuagar, absorber. **XUKAPAPER:** Papel secante.
LISAKIN.—Plancha.

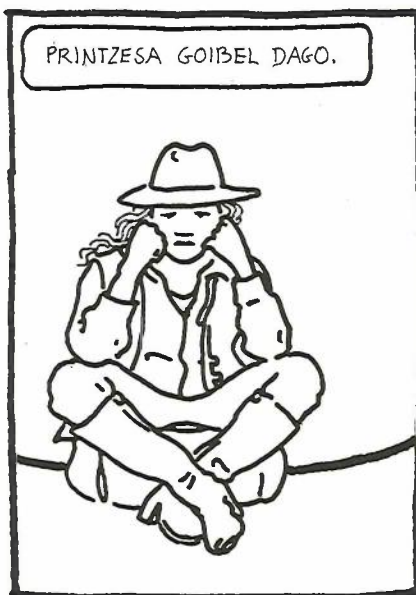
erbestearen mingotsa

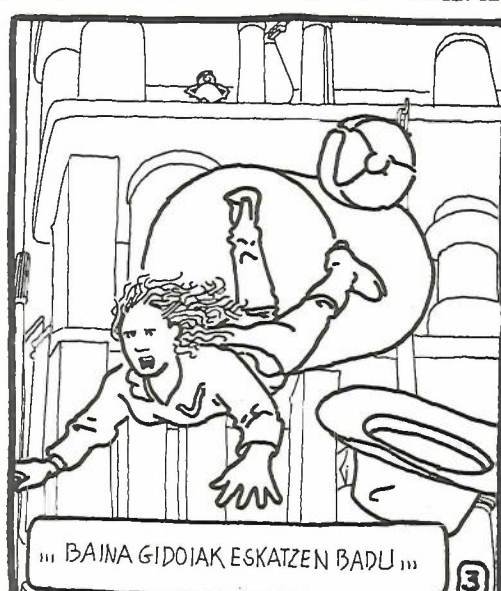
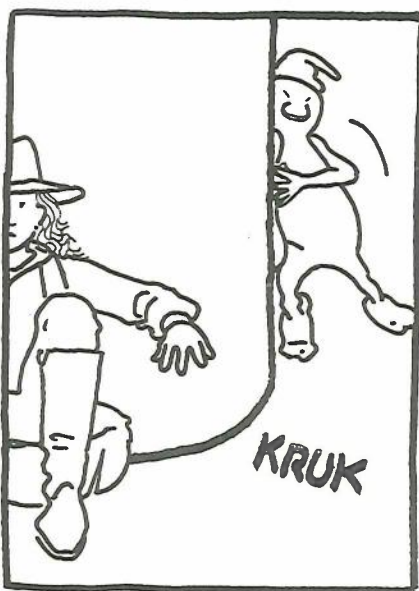
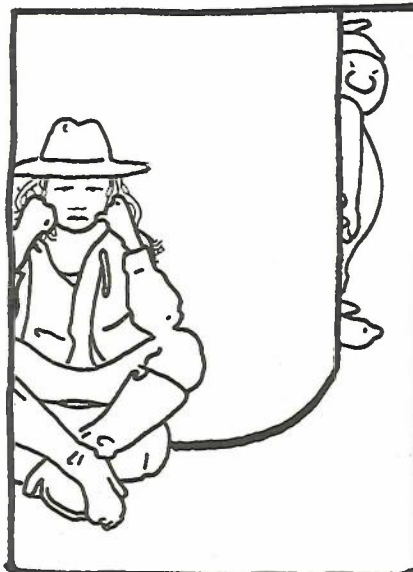
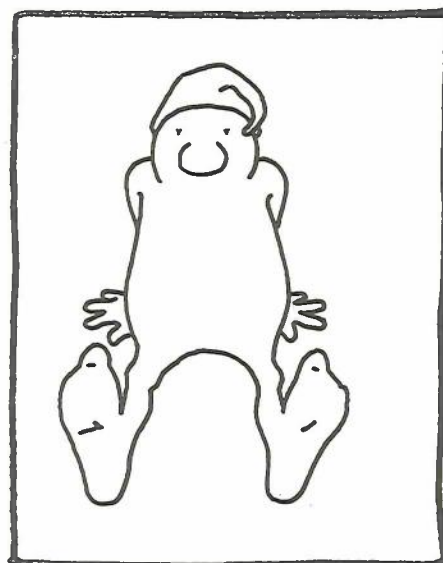
EZ AL DA EGIA, PRINTZESA?

1

MINGOTS.—Samina, mikatza. Amargura.

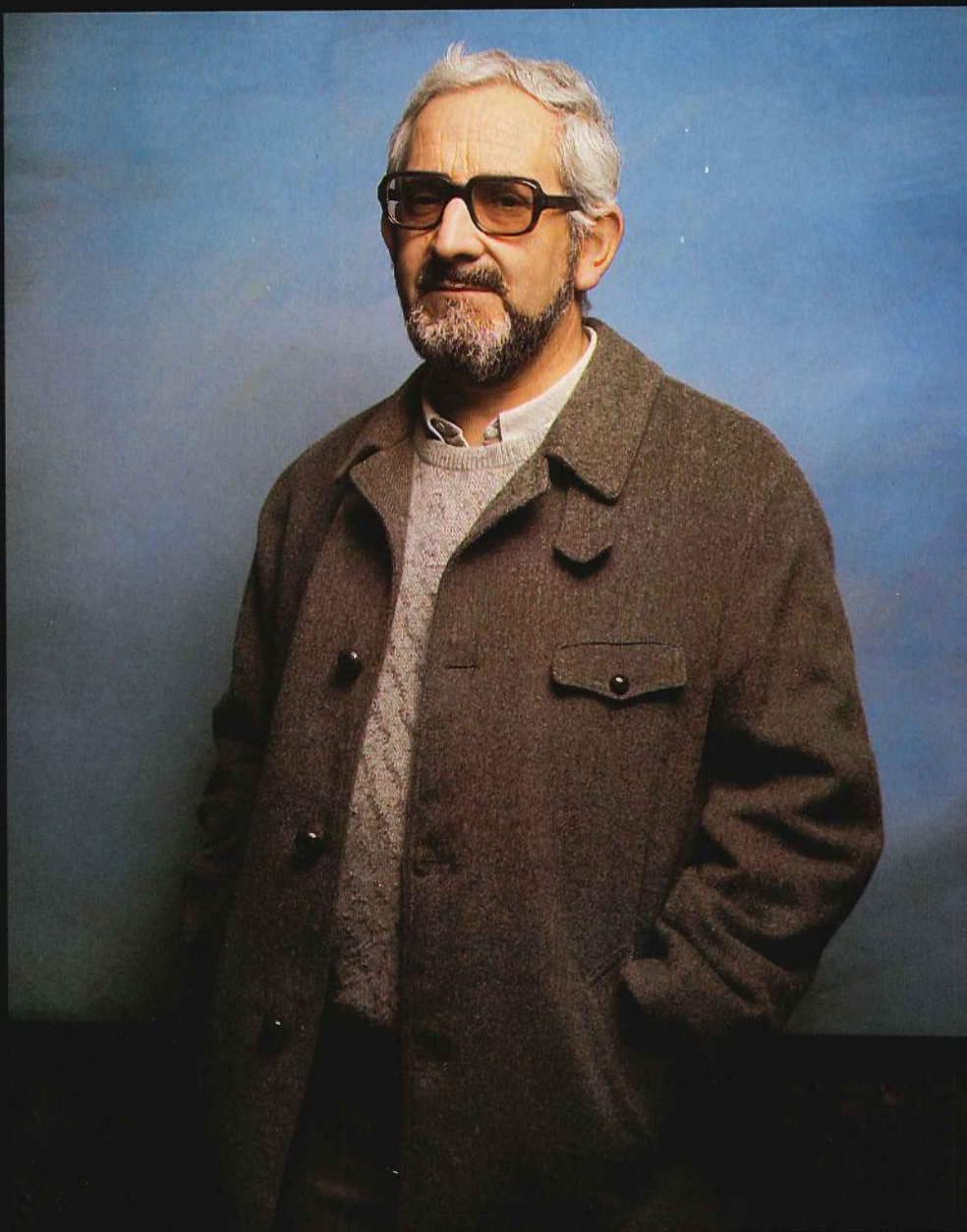

ERBESTEKIDE.—Erbeste+kide, erbeste la-
gun. Compañero de exilio. Era berean: Lan-
kide, afalkide, adiskide.
ÑAÑO HORI.—Alu hori, txatxu hori. Bobo,
lerdo.

EMANKOR.—Eman+KOR. Oparo. Productivo. Era berean: Iraunkor, Aldakor, sentikor...
UKITU.—Ikutua, seinalea. Marca, sello.

ARGITARRA

J. M. ZABALA

DIONISIO AMUNDARAIN

"Euskarak batuko gaitu,
ez ezpainez kanpokoak,
bihotzetikoak eta bizitzan
bizi izandakoak baizik".

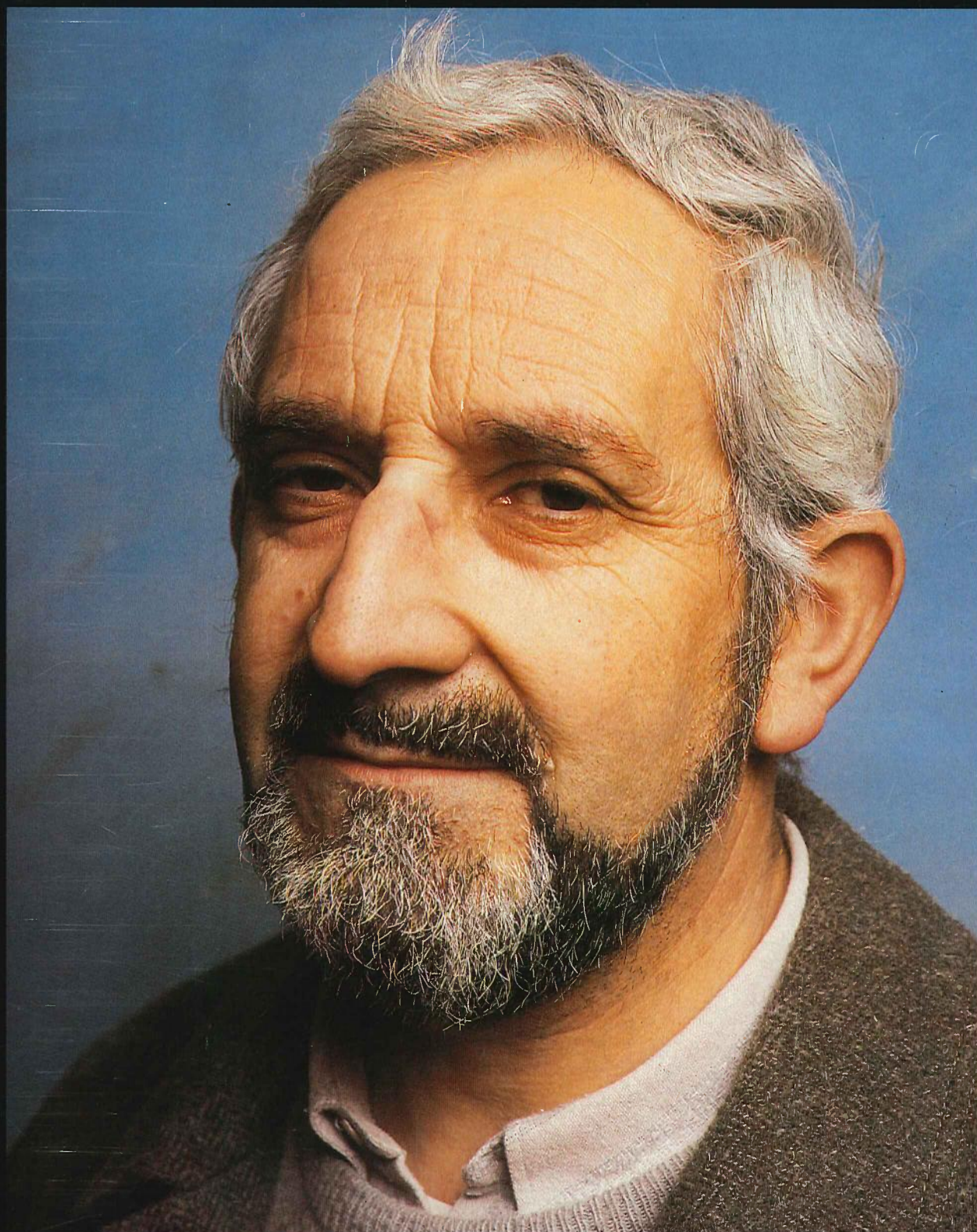
③ Itsasondon jaioa, duela berrogeitamazazpi urte. Lazkaoko benediktarren komentuan eliz ikasketak hasi eta Parisen bukatu zituen. Ondoren, Filosofiakoak burutu zituen Erroman.

Euskaldunberri askok ezagutuko dute, Goiherriko Euskal Eskolaren buru eta sortzaile delako. Aurretik, 1974.az geroztik, Lazkaoko Gueskolan aritua da. Euskararen irakaskuntzarako liburu-mordoskan lan egina da, hala nola, "Euskal aditza" eta "Astez aste" liburuetan.

Aldizkarietan ere argitaratu izan ditu bere idazkiak, besteak beste, "Zutabe", "Jakín" eta "Zeruko Argia"-n. Bestalde, itzulpengintzan oso emankor azaldu da. Elkarlanean egindako "Holandako dotrina", "Itun berria" eta "Itun zaharra"-ren itzulpenetan nabaria da oso Dionisioren ukitua.

ETOR —beranduago GERO— argitaletxearen itzulpen-sailaren arduradun izana da. Euskara-zuzentzaile ere aritu izan da sail horretan eta baita UZEIren "Ekonomia Hiztegia"-n ere. •

AGFA 100 RS

J.M. ZABALA

9
Lionel And